

philharmonie
zuidnederland

philharmonie
zuidnederland

Jaarverslag 2017

www.philharmoniezuidnederland.nl
info@philharmoniezuidnederland.nl

Vestiging Maastricht
Statensstraat 5
6211 TB Maastricht

Vestiging Eindhoven
Jan van Lieshoutstraat 5
5611 EE Eindhoven

philharmonie zuidnederland
Postbus 230, 5600 AE Eindhoven
t 088 16 60 700
KvK 54 63 42 10

Inhoud

BESTUURSVERSLAG	
Bestuursverslag	3
Verslag van de Raad van Toezicht	21
JAARREKENING 2017	
JAARREKENING	25
Balans	25
Categoriale exploitatierekening	27
Kasstroomoverzicht	29
Toelichting op de jaarrekening	30
Toelichting op de balans	36
Toelichting op de categoriale exploitatierekening	51
WNT-verantwoording	69
OVERIGE GEGEVENS	74
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Overzicht Speellijsten 2017	
Bijlage 2: Subsidieverplichtingen provincie Limburg 2017	
Bijlage 3: Subsidieverplichtingen provincie Noord-Brabant	
Bijlage 4: Verantwoording Stichting Cultuur Eindhoven 2017	
Bijlage 5: Sponsoroverzicht 2017	

BESTUURSVERSLAG

Bestuursverslag 2017:**Samenstelling Raad van Toezicht per 1 januari 2018:**

achternaam	voornaam (plus overige initialen)	m/ v	geboorte- jaar	functie	datum aanstelling	termijn	datum aftreden
Stevens	Robert L.J.	M	1952	Voorzitter	01-01-2018	1e	01-01-2022
's-Gravesande	Adriaan H.	M	1947	Vice-voorzitter	18-09-2012	2e	18-09-2020
Urlings	Leonardus J.	M	1952	Lid	01-05-2014	1e	01-05-2018
Hierck	Johannes W.	M	1949	Lid	05-02-2013	2e	05-02-2021
Lemkes- Straver	Elisabeth P.J.	V	1957	Lid	01-01-2014	2e	01-01-2022
Dassen- Housen	Theresia P.	V	1972	Lid	01-01-2017	1e	01-01-2021
La Vos	Igor J.	M	1965	Lid	01-01-2017	1e	01-01-2021

Wijziging:

Per 31-12-2017 is de voorzitter van de Raad van Toezicht, mevrouw J.A. van Kranendonk, op eigen verzoek afgetreden.

Samenstelling Bestuur per 1 januari 2018:

achternaam	voornaam (plus overige initialen)	m/ v	geboorte- jaar	functie	datum aanstelling
Rosu	Stefan	M	1960	Intendant & Bestuurder	01-10-2013
Roeden	Jozef P.A.M.	M	1979	Gemachtigde Artistiek programmeur	12-07-2016

Bestuursverslag 2017:

De periode 2017 tot en met 2020 staat in het teken van het in het businessplan 'Verder ontwikkelen' beschreven beleid dat gebaseerd is op drie pijlers: De symfonische muziekpraktijk (het verder ontwikkelen van een prachtig spelend en vooraanstaand orkest); Innovatie (de vernieuwing van repertoire, publiek en concertformules); Educatie (scholieren van alle leeftijdsgroepen klassieke muziek laten beleven en het stimuleren en bevorderen van jong talent). Belangrijke speerpunten zijn het vergroten van het publieksbereik, branding van het merk philharmonie zuidnederland en het bieden van maatwerk in de samenwerking met regionale organisaties. Met de komst van chef-dirigent Dmitri Liss in 2016 is een belangrijke impuls gegeven aan een verdere profilering van de concertprogrammering en de verdere groei van de artistieke kwaliteit.

philharmonie zuidnederland is hét symfonie orkest van het zuiden met het grootste speelgebied van Nederland. Het is een belangrijke speler en pleitbezorger van klassieke muziek vanuit traditionele en innovatieve formules. philharmonie zuidnederland staat daarbij voor kwaliteit, cultureel ondernemerschap en toegankelijkheid voor alle groepen in de samenleving.

Graag verwijzen wij naar het Artistiek en educatief jaarverslag 2017 waarin verslag wordt gedaan van de activiteiten die philharmonie zuidnederland in 2017 heeft uitgevoerd alsmede de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten zoals innovatie, tradities en regionale binding, talentontwikkeling en bijzondere programmering. Deze bijlage wordt apart naast dit jaarverslag 2017 opgesteld en verstrekt aan de subsidiënten. Tevens vindt publicatie plaats op de website www.philharmoniezuidnederland.nl.

Voor het jaar 2017 hebben het Ministerie van OCW, de provincies Limburg en Noord-Brabant en de steden Maastricht en Eindhoven subsidies verleend conform de aanvraag.

Helaas is door de Provincie Noord-Brabant op 11 juli 2017 het besluit medegedeeld dat de subsidies voor de jaren 2018 en 2019 worden verlaagd van € 2.000.000,- naar € 1.500.000,- per jaar.

In hetzelfde besluit is aangegeven dat de door philharmonie zuidnederland ingediende subsidie-aanvraag voor het jaar 2020 is afgewezen en dat in 2019 besluitvorming met betrekking tot de subsidiëring 2020 zal plaatsvinden op basis van een dan nieuw in te dienen aanvraag. Ondanks verweer van philharmonie zuidnederland in de vorm van een gevoerde bezwaarprocedure is de Provincie Noord-Brabant niet teruggekomen op het nadelige besluit.

Inmiddels zijn er tussen de Provincie Noord-Brabant en philharmonie zuidnederland nieuwe prestatieafspraken voor 2018 en 2019 gemaakt die op 19 december 2017 tot een subsidiebesluit hebben geleid waarin voor 2018 en 2019 een begrotingssubsidie wordt verleend van maximaal € 1.500.000,- per jaar. Ten gevolge van de subsidieverlaging is het in het Businessplan 2017-2020 voorgenomen prestatieniveau in de Provincie Noord-Brabant verlaagd.

Om aan de nieuwe prestatie-eisen te kunnen voldoen moet het orkest echter middelen uit de reserves gebruiken. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, die slechts zeer tijdelijk kan voortduren.

De voorgenomen prestaties voor 2018 en 2019 in de Provincie Limburg en de rest van Nederland ondergaan uitdrukkelijk geen wijziging.

Voor 2020 en later ziet philharmonie zuidnederland zich voor een groot probleem gesteld aangezien er op dit moment geen enkele duidelijkheid bestaat over het niveau van de subsidie van de Provincie Noord-Brabant.

Bij het onderdeel Continuïteit van dit verslag wordt verder ingegaan op de geschetste problematiek. Voor de subsidiëtoezeggingen van de diverse subsidiënten voor de jaren 2018 tot en met 2020 wordt verwezen naar het onderdeel 'Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen' op bladzijde 48 tot en met 50.

Bestuursverslag 2017:**Personeel en Organisatie:**

Om de beleidsvoornemens voor de jaren 2018 en 2019 te realiseren gaat philharmonie zuidnederland uit van de in het Businessplan 2017-2020 genoemde optimale formatie die gebaseerd is op een loonruimte van 105 fte musici (waarvan 10% flexibel) en 24,2 fte stafmedewerkers.

Bij het invullen van de formatieplaatsen in het orkest worden de aanbevelingen meegenomen die een interne adviescommissie in 2016 heeft geformuleerd met betrekking tot de ideale samenstelling van de orkestformatie.

In 2017 zijn vijf musici (3,9 fte) alsmede één stafmedewerker (0,89 fte) in dienst getreden. Verder zijn in 2017 zeven musici (5,25 fte) alsmede één stafmedewerker (0,83 fte) uit dienst getreden.

In onderstaand overzicht is de gemiddelde formatie in fte's van philharmonie zuidnederland in 2017 weergegeven.

	<u>Vast contract:</u>	<u>Tijdelijk contract:</u>
Orkestformatie	90,85	1,91
Directie	1,00	0,00
Secretariaat	0,83	0,17
HRM	1,67	0,00
Marketing & Communicatie	6,04	0,15
Educatie	1,90	0,00
Financiële zaken	3,00	0,00
Programmering/Artistiek manager	1,00	0,00
Planning en Productie	2,25	0,00
Orkestmanagement	2,89	0,00
Muziekmateriaalbeheer	1,80	0,00
Bodes/chauffeurs	1,00	0,76
Totaal	114,23	2,99

Human Resource Management/Goed werkgeverschap:

Naast de reguliere zaken als personeelsplanning en arbo- en verzuimbeleid zijn in het kader van goed werkgeverschap de aspecten gesprekscyclus, vitaliteit en scholing onderwerp van intensieve aandacht:

Gesprekscyclus:

2016 stond in het teken van de voorbereiding en implementatie van de gesprekscyclus welke in 2017 is geëffectueerd. Na een gedegen voorbereiding in een organisatie-brede werkgroep, is gekozen voor een systematiek voor musici waarbij de aanvoerder tweejaarlijks een evaluerend gesprek voert met de musici uit zijn of haar groep. Thema's als samenwerking, (artistiek) functioneren, loopbaan-ontwikkeling en vitaliteit komen in dit gesprek aan de orde. Er zijn interne gespreksbegeleiders opgeleid om dit proces te begeleiden, zowel in administratieve zin als inhoudelijk bij het gesprek zelf. Dit in verband met de onbekendheid van het fenomeen in deze sector en onervarenheid van de gesprekspartners.

Bestuursverslag 2017:

Personeel en Organisatie, vervolg:

Gesprekscyclus, vervolg:

Met de gesprekscyclus wordt gewerkt aan een belangrijke cultuurverandering, waarin veiligheid en vertrouwen centraal staan.

Daarbij hoort de overtuiging dat als medewerkers goed in hun vel zitten, de samenwerking wordt bevorderd en daarmee de (artistieke) prestaties toenemen. Voor de staf is in diezelfde sfeer een jaarlijkse gesprekscyclus ontwikkeld waarbij op basis van jaarplannen de ontwikkeling van medewerkers gecoacht wordt.

Vitaliteit:

Een gezond werkklimaat is van groot belang om professionele musici optimaal te laten presteren. De gesprekscyclus is een belangrijke schakel gebleken in het creëren van dit klimaat. Maar ook andere factoren spelen een rol. Een opschuivende pensioenleeftijd en politieke en maatschappelijke veranderingen maken dat de druk op de orkestmusici toeneemt. Een musicus moet steeds weer een topprestatie neerzetten en het vereist heel wat om dat gedurende de hele loopbaan vast te houden. In 2017 is daarom het jaar van de vitaliteit ingeluid: de aandacht gaat uit naar de duurzame inzetbaarheid van musici en ook stafmedewerkers. Middels een medewerkeronderzoek en healthchecks is onderzocht wat de belangrijkste aandachtspunten in dit kader zijn. Met een groep medewerkers is gebrainstormd over welke vitaliteitsbevorderende maatregelen we kunnen treffen als werkgever. Daarnaast wordt gewerkt aan een toenemend zelfbewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel van medewerkers om regie over hun gezondheid en loopbaan in eigen hand te nemen. In 2018 worden de resultaten van de onderzoeken op teamniveau besproken en mogelijke maatregelen verder geïmplementeerd. Een maatregel is de ontwikkeling van het generatiepact, welke begin 2018 ingevoerd gaat worden. Het biedt medewerkers de gelegenheid om richting hun pensioengerechtigde leeftijd minder te gaan werken met behoud van een deel van het salaris en volledige pensioenopbouw. Verder gaat steeds meer aandacht uit naar scholings- en coachingsmogelijkheden voor individuen en teams.

Scholing en ontwikkeling:

Uit de bovenstaande thema's vloeit vanzelfsprekend voort dat de aandacht steeds meer uitgaat naar scholing en ontwikkeling van medewerkers. De behoefte daaraan groeit gezien de ontwikkeling van de organisatie. Bovendien worden opleidingswensen meer zichtbaar en concreter benoemd vanuit de gesprekscyclus of vanuit de aandacht voor vitaliteit. Er zijn diverse financieringsmogelijkheden waarvan in het afgelopen jaar steeds meer gebruik is gemaakt. Conform CAO artikel 5.3 reserveert de werkgever 1,5% van de bruto loonsom als ontwikkelingsbudget. Daarnaast beschikken musici over een persoonlijk budget (artikel 5.6) dat voor duurzame inzetbaarheid kan worden aangewend. Tot slot krijgt het Sociaal Fonds Podium Kunsten (SFPK) steeds meer bekendheid. Doorgaans wordt 80% van de opleidingskosten vanuit het fonds gefinancierd zodat werkgever en werknemer afspraken kunnen maken over de financiering van de resterende 20% middels het ontwikkelingsbudget of persoonlijk budget. Dit alles conform artikel 5.5 van de CAO Nederlandse Orkesten.

Pensioenregeling:

De pensioenrechten van de medewerkers van philharmonie zuidnederland zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). De dekkingsgraad van het ABP bedroeg 104,4 per 31 december 2017.

	2017
	€
Resultaatbestemming boekjaar	
Exploitatieresultaat	<u>-57.831</u>
Subsidies	
Subsidies Ministerie van OCW	7.376.073
Subsidie provincie Noord-Brabant	2.000.000
Subsidie provincie Limburg	1.776.250
Baten	
Totale baten 2017	13.876.621
Verhouding subsidies versus totale baten:	
Aandeel van de subsidie van het Ministerie van OCW in de totale baten:	53,15 %
Aandeel van de subsidie van de provincie Noord-Brabant in de totale baten:	14,41 %
Aandeel van de subsidie van de provincie Limburg in de totale baten:	12,80 %
Eigen inkomsten t.o.v. totale baten	<u>19,64 %</u>
Totaal	<u>100,00 %</u>
Resultaatbestemming/dekking boekjaar	-57.831
Bestemmingsfonds Ministerie van OCW	-30.740
Bestemmingsfonds Provincie Noord-Brabant	-8.335
Bestemmingsfonds Provincie Limburg	-7.403
Algemene Reserve	<u>-11.353</u>
Dekking/Verdeling exploitatieresultaat	<u>-57.831</u>

Bestuursverslag 2017:

Exploitatieresultaat:

Het exploitatieresultaat over 2017 bedraagt +/- € 57.831,-.

In hoofdlijnen zijn ten opzichte van de begroting 2017 de volgende afwijkingen in de exploitatierekening te constateren:

- De gerealiseerde eigen inkomsten zijn € 116.328,- hoger dan begroot.

De sponsorinkomsten vallen € 106.820,- lager uit dan begroot en de inkomsten uit advertenties, abonnementen DeKlank en overige zijn € 4.984,- lager dan begroot. Dat wordt echter ruimschoots overtroffen door hogere publieksinkomsten ad. € 56.279,-, hogere vergoedingen van co-producenten ad. € 34.441,- en hogere private inkomsten van St. Vrienden philharmonie zuidnederland, particulieren, bedrijven en fondsen ad. € 137.412,-.

- De gerealiseerde subsidies zijn € 406.638,- hoger dan begroot.

De subsidie van het Ministerie van OCW is € 242.653,- hoger dan begroot; de Overheidsbijdragen in de arbeidskostenontwikkeling over 2016 en 2017 zijn niet begroot aangezien in de begroting, zowel aan de baten- als aan de kostenkant, niet geanticipeerd wordt op de loonontwikkeling.

De subsidies van de provincies zijn € 26.250,- hoger dan begroot; de provincie Limburg heeft een indexering doorgevoerd die niet in de begroting is opgenomen.

De subsidies van de gemeenten zijn € 4.529,- hoger dan begroot; de gemeente Maastricht heeft een indexering doorgevoerd die niet in de begroting is opgenomen.

De incidentele publieke subsidies zijn € 133.206,- hoger dan begroot; dit is met name veroorzaakt door een van het Sociaal Fonds Podium Kunsten ontvangen tegemoetkoming ad. € 91.742,- in scholingskosten (niet begroot), € 22.890,- meer subsidies van overheden en publieke fondsen voor concert- en innovatieprojecten, een niet begrote bijdrage ad. € 14.000,- van het Fonds Podiumkunsten voor een compositieopdracht en een niet begrote bijdrage ad. € 4.500,- van het brabants kenniscentrum kunst en cultuur (bkke) voor ondersteuning van crowdfunding.

- De Beheerslasten materieel zijn € 69.700,- hoger dan begroot: dit is met name het gevolg van hogere huisvestingskosten (ruim € 8.600,-), hogere sponsorwervingskosten (ruim € 38.700,- hoger; deze zijn echter volledig terugverdiend middels een verkregen extra bijdrage uit private fondsen) en hogere afschrijvingskosten automatiseringsapparatuur en software (ruim € 19.300,-) wegens de noodzakelijke investering in nieuwe apparatuur samenhangend met de in 2017 uitgevoerde netwerkmigratie.
- De Beheerslasten personeel zijn € 51.238,- hoger dan begroot: dit is vooral veroorzaakt door hogere salariskosten en kosten voor ingeleend personeel (totaal ruim € 56.200,-) vooral wegens niet begrote salarisindexeringen en stijgingen van pensioenpremies 2016 en 2017 en een benodigde gemiddeld hogere formatiegrootte van de staf.
De overige personeelskosten zijn ruim € 5.000,- lager dan begroot, de hogere lasten voor de noodzakelijke dotatie aan de Voorziening jubileumuitkeringen, de recreatiekosten en studiekosten (totaal ruim € 53.000,-) konden worden opgevangen door lagere lasten voor woon-/werkverkeer, werving personeel, de dotatie aan de Verplichting tegoed vakantiedagen en ziektevervangings (totaal ruim € 58.000,-).
- De Activiteitenlasten materieel zijn € 40.426,- hoger dan begroot. Hogere lasten voor met name de posten orkest- en koormedewerking en ontwikkeling digitale marketing (Specifieke publiciteit) konden in hoge mate worden goedgehaakt door lagere kosten voor educatieprojecten, lagere bijdragen voor innovatie (MCICM start in 2018), lagere kosten auteursrechten en lagere nagekomen lasten voorgaand jaar wegens het vrijvallen van in eerdere boekjaren opgenomen verplichtingen ouder dan vijf jaar.

Bestuursverslag 2017:

Exploitatieresultaat, vervolg:

Activiteitenlasten, vervolg:

- De Activiteitenlasten personeel zijn ruim € 432.755,- hoger dan begroot. De extra noodzakelijke inzet van remplaçanten, de benodigde dotaties voor de Voorziening langdurig zieken en de Voorziening ZW/WW-eigen risico en afkoop-verplichtingen ten behoeve van voormalige orkestmedewerkers betekenen een hogere last van ruim € 821.000,- ten opzichte van de begroting. Met name lagere kosten voor dirigenten en solisten in 2017 (ruim € 357.000,-) konden gedeeltelijk compensatie bieden.
- Het saldo van rentebaten/-lasten is € 13.322,- hoger dan begroot.

Bestuursverslag**Financiële positie:**

In het navolgende vindt u de analyse van de financiële positie van Stichting philharmonie zuidnederland. Opgemerkt dient te worden dat de omvang van balansposten in de loop van een jaar kan fluctueren en dat de waarde per balansdatum aanmerkelijk kan afwijken van een willekeurige, in het verslagjaar gekozen datum. Kengetallen kunnen hierdoor zijn beïnvloed.

Toelichting op de beleggingen

De overtollige middelen zijn uitgezet bij bij A-ratingsbanken namelijk ING (A+) en ABN AMRO (A-) (15-9-2017 Standardandpoors rating-direct).

Onderstaand volgt een samenvatting van de balans per 31 december 2017 met de overeenkomstige cijfers per 31 december 2016:

Financiële positie:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	%	€	%
ACTIVA				
Vaste activa	194.490	2	175.833	2
III Vorderingen	1.082.099	12	852.268	10
IV Liquide middelen	7.479.045	85	7.355.605	88
	8.755.634	100	8.383.706	100
PASSIVA				
I Eigen vermogen	5.604.440	64	5.662.273	68
VI Voorzieningen	821.945	9	535.195	6
VIII Kortlopende schulden en overlopende passiva	2.329.249	27	2.186.238	26
	8.755.634	100	8.383.706	100

Werkkapitaal

Op basis van de voorgaande balans kan een opstelling worden gegeven van het werkkapitaal. Onder werkkapitaal wordt verstaan het geheel van vlottende activa verminderd met de kortlopende schulden. Het werkkapitaal geeft een beeld omtrent de mate waarin philharmonie zuidnederland op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

	2017	2016	Mutatie
	€	€	€
III Vorderingen	1.082.099	852.268	229.831
IV Liquide middelen	7.479.045	7.355.605	123.440
Vlottende activa	8.561.144	8.207.873	353.271
Af: kortlopende schulden en overlopende passiva	2.329.249	2.186.238	143.011
Netto werkkapitaal	6.231.895	6.021.635	210.260

Bestuursverslag 2017:**Financiële positie, vervolg:**Solvabiliteit:

Uit de solvabiliteit, de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen dan wel de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen, blijkt het weerstandsvermogen van een organisatie. De gewenste (minimale) hoogte van deze solvabiliteit, hangt af van de aard van de organisatie. Hiervoor kunnen geen algemeen geldende normen worden gegeven. Met behulp van onderstaande kengetallen kan een inzicht worden verkregen in de solvabiliteit van philharmonie zuidnederland.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Verhouding eigen vermogen / vreemd vermogen	1,78	2,08
Verhouding eigen vermogen / totaal vermogen	0,64	0,68

Liquiditeit:

Uit de liquiditeit, zijnde de verhouding tussen vlottende activa en de kortlopende schulden, blijkt in hoeverre een organisatie aan haar financiële verplichtingen op korte termijn kan voldoen. Met behulp van onderstaande kengetallen kan een inzicht worden verkregen in de liquiditeitspositie van philharmonie zuidnederland.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Current ratio (vorderingen, effecten en liquide middelen) / kortlopende schulden	3,68	3,75

Bestemmingsreserve frictiekosten OCW:

Per ultimo 2016 heeft philharmonie zuidnederland uit resterende frictiemiddelen een bedrag van € 2.700.000,- toegevoegd aan de Algemene reserve. Het restant van de frictiemiddelen mag volgens de brief d.d. 17-12-2012 met kenmerk 465605 van het Ministerie van OCW worden besteed aan de kernactiviteiten van philharmonie zuidnederland. In de brief van 31-08-2017 met kenmerk 1175321 geeft het Ministerie van OCW aan dat de Algemene reserve niet als een kernactiviteit beschouwd wordt en verwacht derhalve dat philharmonie zuidnederland in de jaarrekening van 2017 het restant van € 2.700.000,- herkenbaar opneemt onder de post Bestemmingsreserve frictiekosten OCW. De Raad van Toezicht en het Bestuur hebben besloten om het verzoek van het ministerie op te volgen middels een verwerking van een rechtstreekse mutatie/her-rubricering in het eigen vermogen met terugwerkende kracht. Een verdere toelichting vindt u op bladzijde 40 en 42.

Bestuursverslag 2017**Ondernemerschap//Eigen inkomsten**

Over het jaar 2017 is een percentage van 23,8 behaald.

	2017
	<u>€</u>
Eigen Inkomsten	
Eigen Inkomsten:	
7. Totale Publieksinkomsten	1.454.821
8. Sponsorinkomsten	168.180
9. Vergoedingen coproductanten	184.194
10. Overige directe inkomsten	19.666
13. Indirecte opbrengsten	0
18. Bijdragen uit private middelen	<u>427.412</u>
A. Eigen inkomsten	<u><u>2.254.273</u></u>
Structurele subsidies:	
21. Subsidie Ministerie van OCW	7.376.073
22. Subsidie Provincies	3.776.250
23. Subsidie gemeenten	301.494
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	<u>0</u>
B. Structurele subsidies vóór correctie:	<u><u>11.453.817</u></u>
Berekening % Eigen Inkomsten:	
A. Eigen inkomsten	2.254.273
B. Structurele subsidie vóór correctie	11.453.817
C. Aantal begeleidingen	27
D. Aantal openbare uitvoeringen	<u>128</u>
E. Totaal aantal uitvoeringen en begeleidingen	155
F. Percentage symfonisch = D/E	<u>82,6 %</u>
G. Eigen inkomsten voor correctie = A/B	<u>19,7 %</u>
H. Eigen inkomsten na correctie = G/F	23,8 %

Bestuursverslag 2017:

Ondernemerschap/Strategie bij tegenvallende inkomsten:

De begroting van de concertopbrengsten is gebaseerd op ervaringsgegevens uit het verleden en op informatie uit de voorverkoop. De inkomstenkant van de begroting vertoont hiermee een realistisch beeld en daarmee is het risico op tegenvallende inkomsten tot een minimum beperkt.

Periodiek worden er financiële rapportages van de volledige exploitatie opgesteld. Bij onverwacht tegenvallende inkomsten kan het bestuur besluiten om programma's te wijzigen zodat er meer garanties ontstaan voor hogere inkomsten, dan wel lagere uitgaven.

Continuïteit:

De subsidiënten hebben de volgende bijdragen beschikbaar voor de jaren 2018 tot en met 2020:

Ministerie van OCW € 7.376.073,- per jaar voor 2018, 2019 en 2020, conform de aanvraag.

Gemeente Maastricht € 209.718,- per jaar voor 2018, 2019 en 2020, conform de aanvraag.

Gemeente Eindhoven € 91.776,- per jaar voor 2018, 2019 en 2020, conform de aanvraag.

Provincie Limburg € 1.776.250,- per jaar voor 2018, 2019 en 2020, conform de aanvraag.

Provincie Noord-Brabant € 1.500.000,- voor 2018, € 1.500.000,- voor 2019, geen toezegging voor 2020. De subsidieaanvraag ging uit van € 2.000.000,- per jaar voor de periode 2018 tot en met 2020.

Ondanks de verlaging van het voorgenomen prestatieniveau in de provincie Noord-Brabant in 2018 en 2019, kan philharmonie zuidnederland zijn kosten voor de voor die jaren overeengekomen activiteiten niet volledig compenseren. Planning en programmering van het orkest waren voor de eerste 8 maanden van 2018 bij besluitvorming door de provincie reeds contractueel vastgelegd. Ook voor het seizoen 2018-2019 kon om dezelfde redenen nog maar beperkt worden ingegrepen. De activiteiten in Noord-Brabant zijn daarom niet kostendekkend. Dit dwingt het orkest zijn toevlucht te zoeken tot de opgebouwde reserves. Deze ongewenste situatie kan slechts kortstondig een oplossing bieden.

Met grote zorg bezien Raad van Toezicht en Bestuur de situatie vanaf het jaar 2020. Zonder een meerjarig gegarandeerde substantiële provinciale bijdrage is philharmonie zuidnederland niet in staat om de continuïteit van een volwaardige en kwalitatief hoogstaande orkestvoorziening in Noord-Brabant te waarborgen. Een oplossing moet urgent worden gevonden om te voorkomen dat er vanaf het seizoen 2019-2020 ingrijpende, pijnlijke besluiten moeten worden genomen, die wat recent is opgebouwd weer teniet doen. Raad van Toezicht en Bestuur gaan ervan uit dat op overzienbare termijn met de provincie Noord-Brabant in positieve zin over de toekomst kan worden overlegd.

Gezien de liggende subsidietoezeggingen zijn er naar inschatting van de Raad van Toezicht en het Bestuur voldoende gronden om de jaarrekening 2017 te waarderen op basis van going-concern.

Bestuursverslag 2017:**Realisatie van voorgenomen prestaties 2017:**

Plaats van uitvoering	Programmaliijn	Begroot		Werkelijk		Verskil	
		Businessplan		2017		Werkelijk t.o.v. begroot	
		Activiteiten	Bezoekers	Activiteiten	Bezoekers	Activiteiten	Bezoekers
GROOT							
Eindhoven	Groot	6	4.650	6	5.685	0	1.035
Maastricht	Groot	4	1.880	7	3.982	3	2.102
Heerlen	Groot	2	900	1	635	-1	-265
's-Hertogenbosch	Groot	2	800	2	1.271	0	471
Breda	Groot	2	830	1	475	-1	-355
FAVORIETEN							
Eindhoven	Favorieten	5	4.575	6	6.229	1	1.654
Maastricht	Favorieten	5	2.950	1	750	-4	-2.200
Heerlen	Favorieten	2	1.100	5	2.762	3	1.662
's-Hertogenbosch	Favorieten	4	2.100	3	1.604	-1	-496
Breda	Favorieten	4	2.160	4	2.079	0	-81
Tilburg	Favorieten	2	850	2	985	0	135
KLASSIEKEN							
Eindhoven	Klassiek	6	5.250	5	4.257	-1	-993
Maastricht	Klassiek	2	1.140	4	2.408	2	1.268
Heerlen	Klassiek	2	1.000	2	840	0	-160
's-Hertogenbosch	Klassiek	3	1.500	3	1.310	0	-190
Breda	Klassiek	3	1.395	3	1.312	0	-83
Tilburg	Klassiek	2	750	4	1.442	2	692
Oss/Lievekamp	Klassiek	1	400	1	261	0	-139
Sittard	Klassiek	0	0	2	327	2	327
Venlo	Klassiek	0	0	2	479	2	479
SEASONAL CONCERTS EN/OF SAMENWERKINGEN MET FESTIVALS EN GEZELSchAPPEN							
Eindhoven	Matthäus Passion	2	2.120	2	1.771	0	-349
Maastricht	Matthäus Passion	1	810	1	849	0	39
Venlo	Matthäus Passion	1	750	1	472	0	-278
Margraten	Memorialconcert	1	4.000	1	3.000	0	-1.000
's-Hertogenbosch	November Music	1	200	1	84	0	-116
Eindhoven	Nieuwjaarsconcert	1	1.250	1	1.266	0	16
Maastricht	Nieuwjaarsconcert	1	850	1	875	0	25
Heerlen	Nieuwjaarsconcert	1	700	0	0	-1	-700
's-Hertogenbosch	Nieuwjaarsconcert	1	1.000	1	1.000	0	0
Breda	Nieuwjaarsconcert	1	1.400	1	1.430	0	30
Tilburg	Nieuwjaarsconcert	1	750	1	750	0	0
Kaatsheuvel	Nieuwjaarsconcert	0	0	1	1.000	1	1.000
's-Hertogenbosch	Carnavalsconcert	1	1.500	1	1.492	0	-8
Breda	Carnavalsconcert	1	1.400	1	1.136	0	-264
Maastricht	Vastelavondconcert	2	1.920	2	1.710	0	-210
Heerlen	Vastelavondconcert	1	775	1	959	0	184
Venlo	Vastelavondconcert	1	600	1	489	0	-111
Sittard	Vastelavondconcert	1	600	1	794	0	194
Geleen	Vastelavondconcert	0	0	1	530	1	530
Roermond	Vastelavondconcert	0	0	1	631	1	631
Weert	Vastelavondconcert	0	0	1	412	1	412
Eindhoven	Internationaal Vocal	1	800	1	461	0	-339
Maastricht	Musica Sacra	1	400	0	0	-1	-400
Roermond	Limburgs Korengala	0	0	1	450	1	450
Maastricht	Jeker Klassiek/Parco	0	0	2	2.250	2	2.250
Wittem	Kloosterbibliotheek	0	0	1	101	1	101
's-Hertogenbosch	Lionsconcert	0	0	1	675	1	675
RANDSTAD		4	4.500	5	8.147	1	3.647
ZEELAND		0	0	2	396	2	396
TO URNEEC ONCERTEN BUITENLAND		3	3.000	2	2.779	-1	-221
Subtotaal		85	63.555	101	75.002	16	11.447

Bestuursverslag 2017:**Realisatie van voorgenomen prestaties 2017:**

Plaats uitvoering	Programmalijn	Begroot		Werkelijk		Verschil	
		Businessplan		2017		Werkelijk t.o.v. begroot	
		Activiteiten	Bezoekers	Activiteiten	Bezoekers	Activiteiten	Bezoekers
Subtotaal		85	63.555	101	75.002	16	11.447
GROTE PUBLIEKE EVENEMENTEN							
Maastricht	Open air project/film	1	5.000	1	7.920	0	2.920
Limburg	DJ/popkunstenaar (DOUBLE TROUBLE)	1	2.500	1	1.300	0	-1.200
Elders in Nederland	DJ/popkunstenaar	1	2.500	0	0	-1	-2.500
's-Hertogenbosch	<u>Operabegeleiding</u> : Opera op de Parade	1	10.000	1	8.000	0	-2.000
VERNIEUWING EN INNOVATIE							
Eindhoven	I-, Casual Classics, Spicy Classics, Music en Technology	2	500	6	1.591	4	1.091
Maastricht	Casual Classics, Spicy Classics, I-Classics	2	500	4	518	2	18
Tilburg	Spicy Classics, I-Classics	2	500	2	135	0	-365
Noord-Brabant	Projecten IICM	1	170	0	0	-1	-170
Limburg	Projecten IICM	2	330	0	0	-2	-330
Eindhoven	Leading the South	1	250	1	152	0	-98
FAMILIECONCERTEN							
Noord-Brabant	Familieconcerten Kerst	2	2.140	0	0	-2	-2.140
Limburg	Familieconcerten Kerst	1	1.070	2	1.408	1	338
Eindhoven	Familieconcert	1	500	1	502	0	2
Maastricht	Familieconcert	1	400	0	0	-1	-400
's-Hertogenbosch	Familieconcert	1	400	1	228	0	-172
Tilburg	Familieconcert	1	400	1	402	0	2
SAMENWERKING MET AMATEURS							
Noord-Brabant	HABA concerten of met koren	4	2.000	2	461	-2	-1.539
Limburg	HABA concerten of met koren	4	2.000	4	1.890	0	-110
Subtotaal	aantal regulier + jeugd	114	94.715	128	99.509	14	4.794
EDUCATIEACTIVITEITEN							
Noord-Brabant	Educatie symfonisch (Schoolgebonden concerten)	20	6.400	18	6.042	-2	-358
Limburg	Educatie symfonisch (Schoolgebonden concerten)	11	3.600	15	4.770	4	1.170
Noord-Brabant	Educatie niet-symfonisch (Schoolgebonden concerten)	50	2.900	70	5.646	20	2.746
Limburg	Educatie niet-symfonisch (Schoolgebonden concerten)	20	1.190	17	1.232	-3	42
Zeeland	Educatie niet-symfonisch (Schoolgebonden concerten)	0	0	1	328	1	328
Noord-Brabant	Educatie overig (Schoolgebonden activiteiten)	83	2.000	74	3.376	-9	1.376
Limburg	Educatie overig (Schoolgebonden activiteiten)	27	970	18	1.489	-9	519
BEGELEIDING OPERA ZUID							
Noord-Brabant	Operabegeleiding	10	4.850	7	2.485	-3	-2.365
Limburg	Operabegeleiding	8	3.860	7	2.193	-1	-1.667
Elders in Nederland	Operabegeleiding	11	5.290	10	5.800	-1	510
België	Operabegeleiding	0	0	1	426	1	426
OVERIGE ACTIVITEITEN							
Noord-Brabant	Generale repetitie Operabegeleiding	0	0	1	618	1	618
Noord-Brabant	Sponsorconcerten, Try-outs, TV-registratie/uitzendinge	0	0	29	79.532	29	79.532
Limburg	Sponsorconcerten, Try-outs, TV-registratie/uitzendinge	0	0	9	45.917	9	45.917
Elders in Nederland	TV-registratie/uitzendingen, partnerconcert	0	0	2	500.027	2	500.027
totaal aantal activiteiten		354	125.775	407	759.390	53	633.615

Bestuursverslag 2017:

Realisatie van voorgenomen prestaties 2017:

Toelichting:

Op de vorige twee pagina's is een cijfermatig prestatieoverzicht opgenomen van alle activiteiten van philharmonie zuidnederland in 2017.

In de linkerkolom is de specificatie van de prestatienormen (aantal activiteiten en aantal bezoekers) opgenomen zoals die zijn geformuleerd in het 'Businessplan 2017-2020 d.d. 26-1-2016'. Dezelfde structuur is opgenomen in het rapport 'Publieksbereik en eigen inkomsten 2017-2020' van philharmonie zuidnederland.

In de middelste kolom is de realisatie in 2017 opgenomen en in de rechterkolom komen de verschillen tussen realisatie en norm tot uiting.

Reguliere concerten:

In 2017 zijn er totaal 14 reguliere concerten en jeugdconcerten meer uitgevoerd dan de gestelde norm (+12,3%), het aantal bezoekers overschrijdt de norm met 4.794 (+5,1%).

Serie Groot:	1 concert meer en 2.988 bezoekers meer dan de norm.
Serie Favorieten:	1 concert minder en 674 bezoekers meer dan de norm.
Serie Klassieken:	7 concerten meer en 1.201 bezoekers meer dan de norm.
Seasonal concerts/samenwerking:	7 concerten meer en 2.762 bezoekers meer dan de norm.
Randstad/Zeeland:	3 concerten meer en 4.043 bezoekers meer dan de norm.
Tournee buitenland (Frankrijk):	1 concert minder en 221 bezoekers minder dan de norm.
Grote publieksevenementen:	1 concert minder en 2.780 bezoekers minder dan de norm.
Vernieuwing en Innovatie:	3 concerten meer en 146 bezoekers meer dan de norm. (Het MCICM is van start gegaan in 2018 dus hebben er in dat kader in 2017 geen activiteiten plaats kunnen vinden).
Familieconcerten:	2 concerten minder en 2.370 bezoekers minder dan de norm.
Samenwerking met amateurs:	2 concerten minder en 1.649 bezoekers minder dan de norm. (in Noord-Brabant konden in 2017 niet voldoende harmonieën/fanfaires bereid worden gevonden tot samenwerking).

Bestuursverslag 2017:

Realisatie van voorgenomen prestaties 2017, vervolg:

Overige activiteiten:

Educatie:

philharmonie zuidnederland heeft in 2017 met de totale educatiepraktijk ruim 34% meer leerlingen bereikt dan de gestelde norm.

Educatie symfonisch, schoolgebonden concerten: 2 concerten meer en 812 bezoekers meer dan de norm.

Educatie niet-symfonisch, schoolgebonden concerten: 18 concerten meer en 3.116 bezoekers meer dan de norm.

Educatie overig, schoolgebonden activiteiten: 18 activiteiten minder en 1.895 bezoekers meer dan de norm.

Operabegeleiding: 4 reguliere begeleidingen van Opera Zuid minder en 3.096 bezoekers minder dan de norm, met name de norm in Noord-Brabant is in de praktijk moeilijk realiseerbaar gezien het beperkt aantal geschikte zalen die beschikbaar zijn, bovendien is philharmonie zuidnederland afhankelijk van de planning van Opera Zuid. De begeleiding in Valkenburg (openluchtvoorstelling) moest kort voor aanvang worden geannuleerd wegens onweersvoorspellingen).

In bijlage 1 zijn de activiteitengegevens van philharmonie zuidnederland opgenomen die zijn ingevoerd in het AIMS systeem van het Ministerie van OCW, uiteraard sluiten die aan bij de in dit onderdeel opgenomen gegevens.

In bijlage 2 zijn de activiteitengegevens van philharmonie zuidnederland opgenomen die specifiek betrekking hebben op de provincie Limburg.

In bijlage 3 zijn de activiteitengegevens van philharmonie zuidnederland opgenomen die specifiek betrekking hebben op de provincie Noord-Brabant.

Bestuursverslag 2017:

Reflectie van Marketing op de samenstelling en omvang van het publiek, onderbouwd met publieksonderzoek:

Voor de reguliere abonnementsconcerten is de belangstelling in 2017 licht toegenomen. In vrijwel alle speelsteden hebben wij ons publiek kunnen vergroten. In 's-Hertogenbosch is dat niet gelukt door het verminderde aantal speelbeurten i.v.m. de geplande verhuizing naar een tijdelijk theater. Een hoogtepunt in 2017 was ongetwijfeld de live-begeleiding van de film West Side Story in de openlucht aan het Vrijthof te Maastricht voor bijna 8.000 enthousiaste mensen. Ook de 2 concerten op het prestigieuze festival La Roque d'Anthéron in Frankrijk onder leiding van chef-dirigent Dmitri Liss konden rekenen op een enthousiast onthaal.

In 2017 hebben we gekozen voor een nieuwe innovatieve formule i-classics: concerten waarin elementen worden toegevoegd of gewijzigd ten opzichte van de traditionele concertuitvoering en die zich richten op een nieuw en breder publiek. Deze formule zal de komende jaren verder worden uitgebouwd. De Spicy Classics formule, gericht op studenten, gaat door in de vorm van samenwerkingen met studentenverenigingen. Zo verzorgde de slagwerksectie afgelopen september 's-nachts voor 1.300 studenten een heel geslaagd optreden op het studentenfeest Double Trouble in Complex Maastricht.

In 2017 hebben we het gebruik van de Wolfgang-app verder geïntensiveerd door het bij meer concerten in te zetten die daarvoor geschikt zijn. Inmiddels hebben al onze belangrijkste speelsteden ervaring met de app opgedaan. Uit kwalitatief onderzoek in het voorjaar van 2017 bleek dat gebruikers aangaven dat de app hen bij de les hield tijdens het concert en zorgde voor meer verdieping. 10% van de bezoekers maakt gebruik van de app indien deze ingezet wordt bij een concert.

Ook in 2017 zijn we doorgedaan met video-inleidingen (gemaakt door musici van het orkest ter vervanging van de traditionele fysieke inleidingen een uur voor aanvang van het concert). Op onze website en ons Youtube kanaal kunnen deze inleidingen worden teruggekeken. Gemiddeld bereiken we met deze inleidingen 2/3 van ons publiek en ze kunnen rekenen op een hoge waardering van onze bezoekers.

Om de bezoekersbeleving verder te verbeteren zijn we in 2017 gestart om standaard bij ieder concert ons publiek welkom te laten heten door één van de musici die daarbij een korte toelichting geeft over het concert. Uit onderzoek blijkt dat dit zeer op prijs gesteld wordt. Daarnaast zijn we doorgedaan om de ontmoet & begroet formule (welkomstwoord door een musicus, een drankje na afloop en de mogelijkheid om met musici in gesprek te gaan) bij een selectie van concerten toe te passen. Onderzoek bevestigt dat ons publiek dit als een toegevoegde waarde ziet.

Eind september 2017 is de website van philharmonie zuidnederland vernieuwd en in gebruik genomen. Deze nieuwe website sluit beter aan op de behoeften van de klant en stelt ons in de toekomst in staat om klantgegevens uit meerdere bronnen te kunnen koppelen. De website is in 2017 ruim 110.000 keer bezocht.

Verder zijn we in het jaar 2017 doorgedaan op de ingeslagen weg op het gebied van sociale media. Het aantal facebook volgers van het orkest is gestegen in 2017 van 2.900 naar ruim 3.800. Op Twitter is het bereik gestegen van 1.185 naar ruim 1.300.

Bestuursverslag 2017:**Reflectie van Marketing op de samenstelling en omvang van het publiek, onderbouwd met publieksonderzoek, vervolg:**

Ook wordt het orkest regelmatig door ons publiek beoordeeld. Onderstaand is een totaaloverzicht van de gegeven beoordelingen in de diverse speelsteden opgenomen. Ten opzichte van 2016 is de gemiddelde waardering vrijwel gelijk en op een hoog niveau gebleven.

plaats	aantal reacties	gemiddelde waardering*
Heerlen*		
Een Europese Ode an Die Freude	43	9,0
Vastelaovendconcert	46	8,9
Meer licht op Beethoven	42	8,5
Mozarts hemelse Klarinetconcert	20	8,8
Chopin en Tsjaikovski's Pathétique	33	9,0
Swingend Muziekfeest	31	8,8
Franse juwelen met Quirine Viersen	40	8,4
Mozart met een hele grote Minnaar	74	8,4
Kerst met de Jussens	140	8,9
totaal per stad	469	8,7
Breda		
De Vriend verrast met Bach en Mozart	15	8,5
Een spectaculaire schilderijtentoonstelling	14	9,0
Mozarts Hemelse Klarinetconcert	10	8,8
Swingend Muziekfeest	27	8,8
Franse juwelen met Quirine Viersen	10	8,0
totaal per stad	76	8,7
Maastricht		
Muziek vol Liefde en dood	30	9,1
Chopin en Tsjaikovski's Pathétique	114	9,2
totaal per stad	144	9,2
Eindhoven		
Muziek vol Liefde en dood	76	9,4
Kerstconcert met Lei Wang	170	9,4
Chopin en Tsjaikovski's Pathétique	148	9,5
totaal per stad	394	9,4

*waardering loopt in Heerlen van 1 t/m 10, in de overige steden wordt gewaardeerd van 1 t/m 5 en zijn verdubbeld weergegeven, toelichtingen op de waarderingen in Breda zijn terug te vinden op www.chasse.nl

Bestuursverslag 2017:

Reflectie op een nieuw en divers publiek:

Naast de reguliere concertprogramma's die gericht zijn op een algemeen klassieke muziek minnend publiek richt philharmonie zuidnederland zich met een aantal afwijkende concertformules op een nieuw en divers samengesteld publiek:

De innovatieve formule i-classics (totaal 10 concerten, 1.133 personen):

Drie Spicy Classics concerten met het Temko ensemble in januari 2017 in Maastricht, Tilburg en Eindhoven voor 147 personen. Drie i-Classics met Micha Hamel en toneelgroep Maastricht in Tilburg, Maastricht en Eindhoven in maart 2017 voor 346 personen. Een I-Classics music en film in Eindhoven in oktober 2017 voor 326 personen. Drie i-Classics music en technology in Eindhoven voor 314 personen.

Grote publieksevenementen (totaal 4 concerten, 20.920 personen):

In 2017 waren dat Jeker Klassiek in Maastricht voor 2.000 personen, Opera op de Parade in 's-Hertogenbosch voor 8.000 personen, de filmbegeleiding van West-Side Story op het Vrijthof in Maastricht voor 7.920 personen en het bevrijdingsconcert op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten voor 3.000 personen.

Vastelaovendconcerten/carnavalsconcerten/nieuwjaarsconcerten (totaal 16 concerten, 14.474 personen):

8 vastelaovendconcerten in Maastricht (2x), Heerlen, Sittard, Geleen, Weert, Roermond en Venlo voor in totaal 5.525 personen en 2 carnavalsconcerten in 's-Hertogenbosch en Breda voor in totaal 2.628 personen. Verder zijn er 6 nieuwjaarsconcerten in Maastricht, Eindhoven, Kaatsheuvel, Tilburg, 's-Hertogenbosch en Breda uitgevoerd voor 6.321 personen.

Amateurs (totaal 7 concerten, 2.801 personen):

6 concerten met harmonieën en fanfares in Ittervoort, Heel, Roermond, Someren, Eindhoven en Kerkrade voor in totaal 2.351 personen en het Limburgs Korengala in Roermond voor 450 personen.

Limburgse Kerst (totaal 3 concerten, 2.597 personen):

3 concerten in Maastricht en Amsterdam in samenwerking met de Wiener Sängerknaben voor in totaal 2.597 personen.

Familieconcerten (totaal 3 concerten, 1.132 personen):

3 concerten in Tilburg, 's-Hertogenbosch en Eindhoven voor 1.132 personen.

Casual Classics (totaal 2 concerten, 956 personen):

2 concerten in Heerlen en Eindhoven voor 956 personen.

Bestuursverslag 2017:

Nieuwe makers en talentontwikkeling:

philharmonie zuidnederland wil meer zijn dan alleen een goed spelend en een in Zuid-Nederland diepgeworteld orkest. Daarom beschouwt het orkest talentontwikkeling als een voornamelijk taak.

Met diverse projecten vervult philharmonie zuidnederland een rol als inspirator en talentontwikkelaar. Samenwerkingen zoals met de conservatoria in Maastricht en Tilburg, Opera Zuid, het Internationaal Vocalisten Concours, het Buregio Jeugd Orkest, de Nationale Master Orkestdirectie en de provinciale muziekbonden BBM en LBM vormen klinkende voorbeelden van projecten waarbij het orkest zijn kennis overdraagt aan een nieuwe generatie en waarbij mogelijkheden worden gegeven om ervaring op te doen. De potentie van jonge makers wordt tijdig opgemerkt en vanuit een heilig geloof in hun talent worden jonge solisten, dirigenten, componisten, dansers en acteurs uitgenodigd om met het orkest te werken. Daarnaast zijn de orkestmusici als docenten diep geworteld in het muzieknetwerk en vormen zij zo een onmisbare schakel in het amateurmuziekleven in Zuid-Nederland. Zo levert philharmonie zuidnederland een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de generatie kunstenaars en cultuurmakers van morgen.

Regionale spreiding bij productie en opvoering:

philharmonie zuidnederland heeft met Noord-Brabant, Limburg en Zeeland een omvangrijk verzorgingsgebied dat 28% van Nederland bestrijkt. Van Kerkrade tot Vlissingen en van Cuijk tot Maastricht is het orkest actief met een rijkgeschakeerd scala aan muzikale activiteiten. Om tot een zo relevant en divers mogelijk aanbod te komen is het orkest vaak in wisselende samenstellingen en met meerdere projecten gelijktijdig actief. Met de symfonische concerten en innovatieve concertseries richt het orkest zich met name op de stedelijke gebieden, met educatieve projecten en samenwerkingen met amateurs wordt bewust de regio opgezocht. Dit alles vanuit het streven om als muzikaal ambassadeur een klinkende bijdrage te leveren aan het leef- en werkklimaat van Zuid-Nederland

-----
Het artistiek en educatief jaarverslag 2017 is als aparte bijlage opgesteld en wordt naast deze verantwoording verstrekt aan de subsidiënten en tevens gepubliceerd op de website www.philharmoniezuidnederland.nl.

Een dankwoord gaat uit naar de Raad van Toezicht, musici en stafmedewerkers van philharmonie zuidnederland, naar de besturen van Stichting Vrienden philharmonie zuidnederland en Stichting Fafner, vrienden en vrijwilligers, voor hun werkzaamheden en steun in het afgelopen jaar.

23 april 2018

S. Rosu

Intendant & Bestuurder

Verslag van de Raad van Toezicht 2017:

Cultural Governance:

Voor de samenstelling van de Raad van Toezicht en het Bestuur van Stichting philharmonie zuidnederland en de wijzigingen gedurende 2017 verwijzen wij naar pagina 2.

De Raad van Toezicht en het Bestuur van philharmonie zuidnederland hebben in 2017 de aanbevelingen betreffende de Code Cultural Governance toegepast.

De Raad van Toezicht en het Bestuur hebben periodiek overleg gehad over onder meer de artistieke, financiële en organisatorische ontwikkelingen, de liquiditeit, de tussentijdse financiële rapportages en de begroting 2018. Daarnaast is in een vergadering van de Raad van Toezicht het functioneren van de Intendant & Bestuurder besproken.

De Raad van Toezicht en het Bestuur hebben in 2017 vier maal vergaderd.

In 2017 vonden er zeven overlegvergaderingen met de Ondernemingsraad plaats waarvan één in gezamenlijke aanwezigheid van de Raad van Toezicht en het Bestuur. Verder vergaderde de Ondernemingsraad één maal met de Raad van Toezicht alleen.

De Raad van Toezicht van philharmonie zuidnederland heeft de nevenfuncties van zijn leden besproken en ziet geen bedreiging voor de uitoefening van zijn onafhankelijke, toezichthoudende functie voor het orkest.

Het model voor de Raad van Toezicht, de planning- en controlcyclus en de budgettering zijn bedoeld om te komen tot een adequaat risicobeheersings- en controlesysteem. In dat kader worden de volgende risicofactoren, die van invloed kunnen zijn op de continuïteit en het functioneren van philharmonie zuidnederland, onderscheiden:

1. Het realiseren van voldoende eigen inkomsten,
2. Continuïteit van de overheidssubsidies,
3. Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties,
4. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG: ingaande 25 mei 2018) en databeveiliging.

Ad 1: In de begrotingen worden de eigen inkomsten op grond van realistische uitgangspunten opgenomen (ervaringscijfers en voorzichtige prognoses van verwachte bezoekersaantallen). Daarmee kan een betrouwbare uitspraak worden gedaan in hoeverre er wordt voldaan aan de geldende norm en daarmee wordt ruimte gegeven aan mogelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering. Middels een maandelijkse toetsing van de rapportages wordt gevolgd hoe de ontwikkelingen verlopen en indien noodzakelijk kunnen er tijdig bijstellingen worden gedaan teneinde de norm te halen.

Verslag van de Raad van Toezicht 2017:

Cultural Governance, vervolg:

Ad 2: philharmonie zuidnederland stelt jaarlijkse productieplannen op teneinde te voldoen aan de met subsidiënten gemaakte prestatieafspraken. Verder dient te worden voldaan aan de door subsidiënten gestelde algemene subsidievoorwaarden: in dit kader is eind 2017 een onderhandse aanbesteding succesvol afgerond met betrekking tot de verlening van IAAS automatiseringsdiensten.

Middels het besluit d.d. 11 juli 2017 is door de Provincie Noord-Brabant aangekondigd dat de subsidie voor de jaren 2018 en 2019 per jaar verminderd wordt met € 500.000,- tot een niveau van maximaal € 1.500.000,- per jaar. In hetzelfde besluit is aangegeven dat de door philharmonie zuidnederland ingediende subsidieaanvraag voor het jaar 2020 is afgewezen, in 2019 zal besluitvorming m.b.t. de subsidiëring 2020 plaatsvinden. In de bedrijfsvoering voor het jaar 2018 en delen van het jaar 2019 was het niet meer mogelijk te anticiperen op de subsidieverlaging. Deze inkomstenderving viel niet te compenseren. Grote zorgen baart de Raad van Toezicht echter het feit dat er voor de jaren 2020 en verder volledige onduidelijkheid bestaat over zowel de hoogte van de ondersteuning van de provincie Noord-Brabant, als over de vorm en duur ervan. Door gebrek aan inzicht in structurele subsidiestromen ontbreekt het kader dat noodzakelijk is voor de formulering van beleidskaders voor philharmonie zuidnederland.

Ad 3: Er is reeds per 1 september 2016 besloten om geen contracten meer af te sluiten met zelfstandige remplaçanten. Sinds genoemde datum worden remplaçanten uitsluitend geëngageerd op basis van tijdelijke arbeidsovereenkomsten via de Stichting Remplaçanten philharmonie zuidnederland waarbij tegelijkertijd een contractuele detachering van de remplaçant bij het orkest wordt vastgelegd. Verdere risicobeheersing is bereikt door specifieke modelovereenkomsten met dirigenten, solisten en overig zelfstandig personeel af te sluiten. Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft 15 december 2017 een brief naar de Tweede Kamer gestuurd als reactie op een motie waarin om de visie van het kabinet werd gevraagd met betrekking tot het zzp-kwalificatievraagstuk. Hij stelt daarin dat de Opdrachtgeversverklaring en opting-out regeling per 1 januari 2020 in werking treedt. Indien meer bekend wordt omtrent de wet, zal er bij philharmonie zuidnederland nader beleid worden bepaald. Het handhavingsmoratorium rond de Wet DBA wordt verlengd tot 1 januari 2020.

Ad 4: philharmonie zuidnederland onderkent het grote belang van fysieke en digitale beveiliging van gegevens vooral afhankelijk van de kwaliteit van de General Computer Controls. De beveiliging van data bij de provider van de automatiseringsdiensten en de transparantie in diens werkprocessen spelen tevens een belangrijke rol. Eind 2017 is na afronding van de eerder beschreven aanbestedingsronde een overeenkomst aangegaan met een nieuwe IAAS-provider die volgens de planning medio 2018 een vereiste ISAE 3402 type 1 verklaring gaat afgeven.

Verder heeft philharmonie zuidnederland zich laten begeleiden door een IT-auditor die middels workshops kennis aan medewerkers heeft overgebracht die noodzakelijk is om een verdere beleidsinvulling op dit punt mogelijk te maken. Met die kennis en met een mogelijk sector-brede aanpak via de Vereniging van Nederlandse Orkesten bereidt philharmonie zuidnederland zich voor om tijdig te voldoen aan de aanstaande regelgeving in het kader van de AVG ingaande 25 mei 2018.

Verslag van de Raad van Toezicht 2017:

Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT):

Conform de verplichtingen van de WNT vermeldt philharmonie zuidnederland de verplichte gegevens betreffende bezoldigingen Topfunctionarissen en uitkeringen einde dienstverband voor Topfunctionarissen en overige functionarissen.

Het verantwoordingsoverzicht WNT is vóór de Overige gegevens op bladzijde 69 opgenomen. Alle in 2017 uitbetaalde bezoldigingen vielen binnen de normen van de WNT voor 2017.

Culturele diversiteit:

Als culturele instelling beoogt philharmonie zuidnederland zijn programma's en activiteiten aan te bieden bij een heel divers publiek en deelnemers. De Raad van Toezicht streeft er naar een afspiegeling te zijn van het speelgebied van Zuid-Nederland, ook voor wat betreft zijn eigen samenstelling. De huidige Raad van Toezicht is divers samengesteld qua leeftijd, geslacht, regionale afkomst, levensbeschouwelijke achtergrond en opleiding en is voornemens zijn diversiteit in de toekomst waar mogelijk nog uit te breiden.

Goedkeuring Jaarrekening/Jaarverslag 2017:

De Raad van Toezicht van philharmonie zuidnederland verleent goedkeuring aan de Jaarrekening/Jaarverslag 2017.

Wij danken de besturen van de Stichting Vrienden van philharmonie zuidnederland en Stichting Fafner, Vrienden, musici, stafmedewerkers en vrijwilligers voor hun steun en grote inzet in het afgelopen jaar.

23 april 2018

R.L.J. Stevens
Voorzitter
Raad van Toezicht

A.H. 's-Gravesande
Vice-voorzitter
Raad van Toezicht

~~L.J. Urings
Lid Raad van Toezicht~~

J.W. Hierck
Lid Raad van Toezicht

E.P.J. Lemkes-Straver
Lid Raad van Toezicht

T.P. Dassen-Housen
Lid Raad van Toezicht

I.J. La Vos
Lid Raad van Toezicht

JAARREKENING 2017

Balans in €

Geconsolideerd

Deze balans is opgesteld **na resultaatbestemming**

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
ACTIVA		
Vaste Activa		
I Materiële vaste activa		
1. Inventaris en inrichting		
Automatiseringsapparatuur en software	56.345	51.076
Kantoormeubilair	10.834	9.003
Muziekinventaris	0	1.313
2. Andere vaste bedrijfsmiddelen		
Muziek- en bibliotheekwerken	11.281	9.442
Muziekinstrumenten	64.054	72.630
3. Vervoermiddelen		
Vervoermiddelen	19.137	27.473
Totale Materiële Vaste Activa	161.651	170.937
II Financiële vaste activa		
Leningen aan musici voor instrumenten	32.839	4.896
Totale Vaste Activa	194.490	175.833
Vlottende activa		
Vlottende activa		
III Vorderingen		
1. Debiteuren	487.244	392.039
2. Belastingen	161.577	140.451
3. Overige vorderingen	262.209	122.757
4. Vooruitbetaalde activiteiten	128.508	145.268
5. Overlopende activa	17.001	42.164
6. Subsidieverstrekkers	25.560	9.589
Totaal Vorderingen	1.082.099	852.268
IV Liquide middelen	7.479.045	7.355.605
Totale Vlottende Activa	8.561.144	8.207.873
TOTALE ACTIVA	8.755.634	8.383.706

Balans in €

Geconsolideerd

Deze balans is opgesteld **na resultaatbestemming**

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
PASSIVA		
I Eigen vermogen		
I Stichtingskapitaal	90	90
II Algemene reserve	93.443	2.804.798
III Bestemmingsreserves	5.090.058	2.390.058
IV Bestemmingsfonds OCW	279.916	310.656
V Overige Bestemmingsfondsen	140.933	156.671
Totaal Eigen Vermogen	5.604.440	5.662.273
VI Voorzieningen		
1. Voorziening langdurig zieken	251.457	133.084
2. Voorziening jubileumuitkeringen	171.195	137.776
3. Voorziening eigenrisicodrager Z.W./W.W	399.293	264.335
Totaal voorzieningen	821.945	535.195
VII Kortlopende schulden		
1. Crediteuren	713.174	461.696
2. Belastingen/premies sociale verzekeringen	551.891	555.431
3. Overige schulden	864.864	817.295
4. Overlopende passiva	190.744	351.816
5. Subsidieverstrekkers	8.576	0
Totaal kortlopende schulden	2.329.249	2.186.238
TOTALE PASSIVA	8.755.634	8.383.706

Categoriale exploitatierekening

	2017	2017	2016
	Realisatie €	Begroting €	Realisatie €
BATEN			
Eigen inkomsten			
1. Binnenlandse publieksinkomsten (2+3+4+5)	1.392.321	1.323.542	1.522.236
2. Recette	777.971	755.405	799.498
3. Uitkoop	305.450	200.180	338.361
4. Partage	305.971	354.907	382.020
5. Overige publieksinkomsten	2.929	13.050	2.357
6. Publieksinkomsten buitenland	62.500	75.000	0
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	1.454.821	1.398.542	1.522.236
8. Sponsorinkomsten	168.180	275.000	205.270
9. Vergoedingen coproductanten	184.194	149.753	195.193
10. Overige directe inkomsten	19.666	24.650	18.391
11. Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	372.040	449.403	418.854
12. Totaal Directe inkomsten (7+11)	1.826.861	1.847.945	1.941.090
13. Indirecte inkomsten	0	0	0
14. Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	309.115	270.000	91.050
15. Private middelen - bedrijven	0	0	1.200
16. Private middelen - private fondsen	118.297	20.000	148.725
17. Private middelen - goede doelenloterij	0	0	0
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	427.412	290.000	240.975
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	2.254.273	2.137.945	2.182.065
20. Baten in natura	0	0	0
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	7.376.073	7.133.420	7.235.573
22. Totaal structureel Provincies	3.776.250	3.750.000	3.526.250
23. Totaal structureel Gemeenten	301.494	296.965	299.829
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25. Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	11.453.817	11.180.385	11.061.652
26. Incidentele publieke subsidies	168.531	35.325	78.785
27. Totaal subsidies (25+26)	11.622.348	11.215.710	11.140.437
TOTALE BATEN (19+20+27)	13.876.621	13.353.655	13.322.502

Categoriale exploitatierekening

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
LASTEN			
1. Beheerlasten materieel	838.030	768.330	820.431
2. Beheerlasten personeel	<u>1.279.733</u>	<u>1.228.495</u>	<u>1.128.429</u>
3. Beheerlasten totaal (1+2)	2.117.763	1.996.825	1.948.860
4. Activiteitenlasten materieel	2.397.746	2.357.320	2.289.124
5. Activiteitenlasten personeel	<u>9.445.765</u>	<u>9.013.010</u>	<u>8.994.580</u>
6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	11.843.511	11.370.330	11.283.704
TOTALE LASTEN	<u>13.961.274</u>	<u>13.367.155</u>	<u>13.232.564</u>
7. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	-84.653	-13.500	89.938
8. Saldo rentebaten / -lasten	<u>26.822</u>	<u>13.500</u>	<u>47.750</u>
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	<u>-57.831</u>	<u>0</u>	<u>137.688</u>

	2017 €
Resultaatbestemming/dekking boekjaar	-57.831
Bestemmingsfonds Ministerie van OCW	-30.740
Bestemmingsfonds Provincie Noord-Brabant	-8.335
Bestemmingsfonds Provincie Limburg	-7.403
Algemene Reserve	<u>-11.353</u>
Dekking/Verdeling exploitatieresultaat	-57.831

Kasstroomoverzicht

De mutatie van de geldmiddelen is als volgt te analyseren:

Kasstroomoverzicht	indirecte methode	2017 €	2016 €
<i>Exploitatieresultaat</i>		-57.831	137.688
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	84.387	65.925	
Mutatie voorzieningen	<u>286.750</u>	<u>-164.363</u>	
		371.137	39.250
Mutaties in werkkapitaal:			
kortlopende vorderingen	-229.831	609.446	
kort vreemd vermogen	143.011	100.802	
		<u>-86.820</u>	<u>710.248</u>
<i>kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>		284.317	749.498
Investeringsactiviteiten:			
Investeringen in activa	<u>-75.101</u>	<u>-57.104</u>	
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		-75.101	-57.104
Financieringsactiviteiten:			
Opname en aflossingen leningen:			
Vermogensmutatie/ronding	-2		
Aflossingen leningen o/g		-54.237	
Aflossingen leningen u/g	5.457		
Verstrekke leningen u/g	<u>-33.400</u>	<u>-678</u>	
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		-27.945	-54.915
Mutatie geldmiddelen		<u><u>123.440</u></u>	<u><u>637.479</u></u>

Algemene toelichting

ACTIVITEITEN

Binnen het kader van de statutaire doelstelling tot bevordering van het muzikale leven - met name binnen de Provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland - verricht de stichting philharmonie zuidnederland activiteiten die voornamelijk bestaan uit het uitvoeren van symfonische concerten, begeleidingen en educatieve projecten.

De statutaire vestigingsplaats van de Stichting is Eindhoven.

De feitelijke vestigingsplaatsen van de Stichting zijn Maastricht (Statenstraat 5) en Eindhoven (Jan van Lieshoutstraat 5).

Consolidatie

Per 28-12-2012 zijn de voormalige remplaçantenstichtingen Het Brabants Orkest en Limburgs Symfonie Orkest gefuseerd tot de Stichting remplaçanten philharmonie zuidnederland. Vanaf het eerste fusiejaar, zijnde 2013, worden de stichting - en de remplaçantenstichting philharmonie zuidnederland geconsolideerd. De feitelijke zeggenschap (power to control) van de remplaçantenstichting bevindt zich bij bestuursleden die tevens lid van de Raad van Toezicht zijn van de Stichting philharmonie zuidnederland.

De financiële gegevens van de vennootschap worden geconsolideerd in de openbaar gemaakte jaarrekening van Stichting philharmonie zuidnederland. De geconsolideerde jaarrekening is tegen kostprijs op te vragen bij het handelsregister van de Kamer van koophandel.

SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormen Raad van Toezicht en Bestuur zich verschillende oordelen en maken schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De Stichting philharmonie zuidnederland is per 1 januari 2013 ontstaan uit de juridische fusie van de Stichtingen Limburgs Symfonie Orkest en Het Brabants Orkest als gevolg van bezuiniging van de rijksoverheid.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 van het Ministerie van OCW waarbij de in de paragraaf "Wetgeving en richtlijnen" genoemde wet- en regelgevingsbepalingen uitgangspunt zijn. Derhalve is rekening gehouden met RJ 640 van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving en BW:2 Titel 9.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

De grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat zijn ten opzichte van het voorgaande jaar niet gewijzigd. De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. Voor zover niets anders is vermeld, zijn de activa en de schulden opgenomen tegen nominale waarde.

Het resultaat wordt bepaald door de opbrengstwaarde van de verrichte diensten te verminderen met de hieraan toe te rekenen kosten, rente en afschrijvingen, gewaardeerd tegen uitgaafprijzen. Ten aanzien van de posten begrepen in het bedrijfsresultaat geldt dat de winsten slechts zijn opgenomen indien en voor zover zij in het boekjaar zijn verwezenlijkt en dat met verliezen en risico's is rekening gehouden die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar.

De jaarrekening is opgesteld op basis van het going-concern uitgangspunt.

De jaarrekening is opgesteld in hele euro's.

Vergelijking met voorgaand jaar en vergelijkende cijfers in de exploitatierekening:

De indeling van de exploitatierekening, inclusief vergelijkende cijfers, is zodanig dat er volledig wordt voldaan aan de richtlijnen zoals gesteld in het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020 van het Ministerie van OCW.

Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020:

Het model exploitatierekening is uitgebreid met het overzicht Personeel en vrijwilligers.

In paragraaf 4.2.2. is het voorgeschreven model II B Categoriale exploitatierekening voor Podiumkunstinstituten opgenomen. In dit model is onder de Baten een indeling opgenomen die afwijkt ten opzichte van het Handboek 2013-2016. Er is een rubriek Eigen inkomsten toegevoegd met de diverse opbrengsten(sub)rubrieken. Tevens zijn er twee extra verplichte rubrieken, te weten Vergoedingen coproductanten en Overige directe inkomsten, toegevoegd aan de post Eigen inkomsten.

Ook is er na de rubriek Eigen inkomsten een rubriek Baten in natura toegevoegd.

Bij de rubriek Subsidies van de exploitatierekening dient een totaalstelling van structurele subsidies ingevoegd te worden.

De lasten-rubrieken Materieel en Personeel zijn qua volgorde omgedraaid.

Het Saldo bijzondere baten/lasten is vervallen in het nieuwe model. De post Nagekomen lasten is nu opgenomen onder de post Activiteitenlasten materieel.

Door deze wijzigingen ontbreekt op rubriekniveau de precieze vergelijkbaarheid van de afzonderlijke posten met die van voorgaand jaar.

Begrotingskolom:

De in de resultatenrekening opgenomen begrotingskolom betreft een specificatie van de in het Businessplan 2017-2020 opgenomen begroting.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemene grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

De grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat zijn ten opzichte van het voorgaande jaar niet gewijzigd. De waarderingsgrondslagen zijn hierna uiteengezet bij de toelichting op de afzonderlijke balanshoofden. Voor zover niets anders is vermeld, zijn de activa en de schulden opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste activa

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. Voor zover niets anders is vermeld, zijn de activa en de schulden opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste activa, waardeverminderingen:

De Stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als een last verwerkt in de exploitatierekening.

Indien wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoorde bijzondere waardevermindering niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid. Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Voorzover niet anders vermeld staan de liquide middelen volledig ter vrije beschikking.

Passiva

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. Voor zover niets anders is vermeld, zijn de schulden opgenomen tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

De algemene reserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering kan worden beschikt, binnen de doelstellingen van de stichting. Onder de bestemmingsreserve wordt verantwoord het deel van het eigen vermogen waarvan de besteedbaarheid beperkt is tot specifieke bestemmingen die door het bestuur zijn vastgesteld. Onder het bestemmingsfonds wordt verantwoord het deel van het eigen vermogen waarvan de besteding slechts mogelijk is binnen de voorwaarden die door derden zijn opgelegd.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd op de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Een uitzondering daarop is de jubileumvoorziening. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde van de waarde van de toekomstige verplichtingen.

Kortlopende schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. De baten bestaan uit de opbrengsten uit hoofde van subsidies, sponsorinkomsten, donaties en recette/partage-inkomsten. De lasten worden bepaald op historische basis en verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten uit de levering van diensten worden verantwoord naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Baten omvatten de opbrengsten uit levering van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt, opbrengsten zijn gederfd of een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Lasten

De lasten worden verantwoord op basis van historische kosten en toegerekend aan het verslagjaar/activiteiten waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

De afschrijvingstermijnen van de activa zijn gebaseerd op de economische levensduur.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen:

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Stichting philharmonie zuidnederland heeft een toegezegd-pensioenregeling voor zijn werknemers afgesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Hierbij is een pensioen toegezegd aan personeel op de pensioengerechtigde leeftijd, afhankelijk van de leeftijd, salaris en dienstjaren.

philharmonie zuidnederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect daarvan in de vorm van toekomstige hogere premies.

De pensioenregeling wordt daarom verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling. Uitsluitend de over het boekjaar verschuldigde premies worden in de jaarrekening verantwoord.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

De dekkingsgraad van het ABP is ultimo 2017 104.4%.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET GECONSOLIDEERDE KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

Deze methode gaat uit van een weergave van kasstromen onderverdeeld naar activiteiten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Voor de weergave van kasstromen wordt het gerapporteerde resultaat aangepast voor posten van de exploitatierekening die geen kasstroom tot gevolg hebben in de verslagperiode.

Toelichting op de balans

Hierna worden de specifieke posten uit de balans per 31 december 2017 nader toegelicht:

I Materiële Vaste Activa

De mutaties in de materiële vaste activa in het boekjaar 2017 zijn hieronder samengevat:

	Kantoor- meubilair €	Muziek- inventaris €	Automatisering €	Vervoer- middelen €	Muziek- bibliotheek instrumenten €	Muziek- instrumenten €	Totaal €
Aanschafwaarde	131.676	154.591	413.663	41.771	260.597	496.923	1.499.221
Cumulatieve afschrijving	-122.673	-153.278	-362.587	-14.298	-251.155	-424.293	-1.328.284
Boekwaarde per 1 januari	9.003	1.313	51.076	27.473	9.442	72.630	170.937
Investerings	3.766	0	48.207	0	6.803	16.400	75.176
Desinvesteringen	0	0	-75	0	0	0	-75
Afschrijvingen	-1.935	-1.313	-42.863	-8.336	-4.964	-24.976	-84.387
Afschr. desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties 2017	1.831	-1.313	5.269	-8.336	1.839	-8.576	-9.286
Aanschafwaarde	135.442	154.591	461.795	41.771	267.400	513.323	1.574.322
Cumulatieve afschrijving	-124.608	-154.591	-405.450	-22.634	-256.119	-449.269	-1.412.671
Boekwaarde per 31 december	10.834	0	56.345	19.137	11.281	64.054	161.651

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Gehanteerde afschrijvingspercentages:

Automatiseringsapparatuur en software	20-33,33 %
Kantoormeubilair	10 %
Muziekinventaris	10 %
Muziek- en bibliotheekwerken	20 %
Muziekinstrumenten:	
- Slagwerk	20 %
- Overige instrumenten	10 %
Vervoermiddelen	20 %

Het kantoormeubilair, de muziekinventaris, de automatiseringsapparatuur en software, de vervoermiddelen en de muziekbibliotheek zijn in totaal voor € 2,0 miljoen verzekerd.

De muziekinstrumenten (inclusief de instrumenten in eigendom van de musici) zijn voor € 7,8 miljoen verzekerd.

II Financiële Vaste Activa

	2017	2016
	€	€
<u>Leningen aan musici voor instrumenten</u>		
Saldo per 1 januari	4.896	4.218
Bij: verstrekkingen	<u>33.400</u>	<u>4.750</u>
	38.296	8.968
Af: Aflossingen	<u>5.457</u>	<u>4.072</u>
Saldo per 31 december	<u>32.839</u>	<u>4.896</u>

Leningen aan musici voor instrumenten

In 2017 zijn vier nieuwe leningen voor instrumenten afgesloten met musici. Voor deze leningen zijn schuldbekentenissen opgesteld en ondertekend. In de schuldbekentenissen is de cedering van mogelijke verzekeringsuitkeringen opgenomen alsmede het terstond opeisbaar zijn van de lening bij o.a. de beëindiging van het dienstverband. Daarnaast is de periodieke aflossing en rente opgenomen. De aflossing wordt conform overeenkomst maandelijks ingehouden op de salarissen. De aflossingstermijnen zijn verschillend en mede afhankelijk van de hoogte van de lening c.q. het overeengekomen aflossingsbedrag. Eén van de verstrekte leningen is, naast enkele aflossingen, via een uitkering van de verzekering afgelost in 2017.

III Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Onder de kortlopende vorderingen bevinden zich, evenals op 31 december 2016, geen posten met een overeengekomen looptijd die langer is dan 1 jaar.

Debiteuren

De debiteuren zijn gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitstaande vorderingen. Een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<u>1. Debiteuren</u>		
Debiteuren	<u>487.244</u>	<u>392.039</u>
	<u>487.244</u>	<u>392.039</u>

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<u>2. Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Omzetbelasting	161.577	140.451
	161.577	140.451
<u>3. Overige vorderingen</u>		
Rekening-courant Brabant koor	6.088	6.088
Rekening-courant St. Vrienden philharmonie zuidnederland	230.995	75.217
Te ontvangen rente	25.126	41.452
	262.209	122.757
<u>4. Vooruitbetaalde activiteiten</u>		
Voorschotten auteursrechten BUMA	-1.437	4.043
Voorschotten depots e.d.	32.020	13.751
Vooruitbetaalde kosten volgend jaar	49.875	85.842
Vooruitbetaalde verzekering	48.050	41.632
	128.508	145.268
<u>5. Overlopende activa</u>		
Te ontvangen baten	17.001	42.164
	17.001	42.164
<u>6. Subsidieverstrekkers</u>		
Gemeente Maastricht	20.972	0
Gemeente 's-Hertogenbosch	0	5.000
Gemeente Eindhoven	4.588	4.589
	25.560	9.589
	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<u>IV Liquide middelen</u>		
Stichting philharmonie zuidnederland, kasgeld	3.540	1.447
Stichting Remplaçanten philharmonie zuidnederland, banktegoed	784	740
Stichting philharmonie zuidnederland, banktegoeden	7.474.721	7.353.418
	7.479.045	7.355.605

De liquide middelen zijn terstond opeisbaar.

Eigen vermogen

De stand en het verloop wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<u>I Stichtingskapitaal</u>		
Het stichtingskapitaal is conform samenvoeging van de voormalige stichtingen € 90.		
I Stichtingskapitaal	<u>90</u>	<u>90</u>
	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<u>II Algemene reserve</u>		
II Algemene reserve	<u>93.443</u>	<u>2.804.798</u>
	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<u>Verloopoverzicht</u>		
Stand per 1 januari	2.804.798	77.260
Mutaties: Volgens resultaatbestemming	-11.353	27.538
Afronding/vermogensmutatie	-2	
Bestemming conform besluit naar BR frictiekosten OCW	<u>-2.700.000</u>	<u>2.700.000</u>
Stand per 31 december	<u>93.443</u>	<u>2.804.798</u>

Resultaatbestemming

	2017 €
Methodiek resultaatbestemming boekjaar	
Structurele subsidies Ministerie OCW, provincies en totale baten	
Subsidies Ministerie van OCW 2017	7.376.073
Subsidie provincie Noord-Brabant	2.000.000
Subsidie provincie Limburg	<u>1.776.250</u>
Totale structurele subsidies	11.152.323
Totale baten 2017	13.876.621
Aandeel subsidies Ministerie OCW en provincies in de totale baten t.b.v. de verdeling resultaat naar algemene reserve en bestemmingsfondsen	
Aandeel van het subsidie van het Ministerie van OCW in de totale baten:	53,15 %
Aandeel van het subsidie van de provincie Noord-Brabant in de totale baten:	14,41 %
Aandeel van het subsidie van de provincie Limburg in de totale baten:	12,80 %
Eigen aandeel totale baten	<u>19,64 %</u>
Totaal	100,00 %
Verdeling resultaat naar de algemene reserve en bestemmingsfondsen	
Mutatie Bestemmingsfonds OCW:	-30.740
Mutatie Bestemmingsfonds Noord-Brabant:	-8.335
Mutatie Bestemmingsfonds Limburg:	-7.403
Mutatie toevoeging algemene reserve	<u>-11.353</u>
Dekking/Verdeling exploitatieresultaat	-57.831

III Bestemmingsreserves

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
Specificatie bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve frictiekosten OCW	2.700.000	0
Bestemmingsreserve Mobiliteit	1.400.000	1.400.000
Bestemmingsreserve Innovatie	990.058	990.058
Totaal bestemmingreserves	<u>5.090.058</u>	<u>2.390.058</u>

Verloopoverzichten bestemmingsreserves

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	2.390.058	5.090.058
Mutatie: conform bestuursbesluit	2.700.000	-2.700.000
Stand per 31 december	<u>5.090.058</u>	<u>2.390.058</u>

Bestemmingsreserve frictiekosten OCW

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	0	5.090.058
Bij: Conform bestuursbesluit	2.700.000	-5.090.058
Stand per 31 december	<u>2.700.000</u>	<u>0</u>

Mobiliteitsreserve

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	1.400.000	0
Mutatie: Conform bestuursbesluit	0	1.400.000
Stand per 31 december	<u>1.400.000</u>	<u>1.400.000</u>

Innovatiereserve

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	990.058	0
Mutatie: Conform besluit	0	990.058
Stand per 31 december	<u>990.058</u>	<u>990.058</u>

IV Bestemmingsfondsen verloopoverzicht

Het Ministerie van OCW en de beide provincies hebben in hun subsidievoorwaarden opgenomen dat een eventueel resultaat naar verhouding van de subsidie aan een specifiek voor de subsidiënt gevormd bestemmingsfonds dient te worden toegevoegd.

	2017	2016
	<u>€</u>	<u>€</u>
<u>OCW</u>		
Stand per 1 januari	310.656	236.304
Toevoeging: volgens resultaatbestemming	-30.740	74.352
Af: onttrekking ten gunste van exploitatie	<u>0</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>279.916</u>	<u>310.656</u>
<u>Provincie Noord-Brabant</u>		
Stand per 1 januari	80.220	62.321
Toevoeging: volgens resultaatbestemming	-8.335	17.899
Af: onttrekking ten gunste van exploitatie	<u>0</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>71.885</u>	<u>80.220</u>
<u>Provincie Limburg</u>		
Stand per 1 januari	76.451	58.552
Toevoeging: volgens resultaatbestemming	-7.403	17.899
Af: onttrekking ten gunste van exploitatie	<u>0</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>69.048</u>	<u>76.451</u>
subtotaal bestemmingsfondsen Provincies	<u>140.933</u>	<u>156.672</u>
Totaal bestemmingsfondsen	<u>420.849</u>	<u>467.327</u>

VI Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in het boekjaar 2017 is als volgt:

	2017	2016
	€	€
<u>Voorziening langdurig zieken</u>		
Stand 1 januari	133.084	108.818
Dotaties	<u>118.373</u>	<u>24.266</u>
Stand 31 december	<u>251.457</u>	<u>133.084</u>

In het kader van langdurig zieken die blijvend niet kunnen terugkeren in het arbeidsproces is een voorziening gevormd. Het betreft drie medewerkers.

	2017	2016
	€	€
<u>Voorziening jubileumuitkeringen</u>		
Stand 1 januari	137.776	138.444
Dotaties	54.359	16.781
Onttrekking	<u>-20.940</u>	<u>-17.449</u>
Stand 31 december	<u>171.195</u>	<u>137.776</u>

Deze voorziening is gevormd op grond van de in de CAO Nederlandse Orkesten opgenomen verplichting tot het betalen van jubileumuitkeringen aan werknemers (met een contract voor onbepaalde tijd) bij een onafgebroken duur van het dienstverband van 25 respectievelijk 40 dienstjaren. De berekening van de opbouw vindt plaats op basis van de brutolonen en de toelagen, op basis van de ingeschatte blijfkansen en op basis van de leven- en sterftabellen van het Genootschap van Actuarissen 2009-2014. De opbouw geschiedt volgens een consistente gedragslijn.

	2017	2016
	€	€
<u>Voorziening eigenrisicodragers Z.W./W.W.</u>		
Stand 1 januari	264.335	321.682
Mutatie uit de balans	0	-1
Dotatie	373.107	35.133
Onttrekking	<u>-238.149</u>	<u>-92.479</u>
Stand 31 december	<u>399.293</u>	<u>264.335</u>

De stichting is eigen risicodragers in het kader van de Ziekte- en Werkloosheidswet (Z.W./W.W.). De huidige verplichtingen ultimo boekjaar komen in deze jaarrekeningpost tot uitdrukking. Het betreft 7 medewerkers.

VIII Kortlopende schulden en overlopende passiva Kortlopende schulden, toelichting

Onder de kortlopende schulden bevinden zich, evenals op 31 december 2016, geen posten met een overeengekomen looptijd die langer is dan 1 jaar.

Schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald.

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<u>1. Crediteuren</u>	<u>713.174</u>	<u>461.696</u>
<u>2. Belastingen/premies sociale verzekeringen</u>		
Belastingdienst: af te dragen BTW St. philharmonie zuidnederland	1.698	673
Belastingdienst: af te dragen BTW St. Remplaçanten philharmonie zuidnederland	74.817	46.735
Belastingdienst: af te dragen Loonheffing St. philharmonie zuidnederland dirigenten	3.908	1.097
Belastingdienst: af te dragen Loonheffing St. Remplaçanten philharmonie zuidnederland	52.496	32.125
Belastingdienst: af te dragen Loonheffing St. philharmonie zuidnederland vast personeel	312.968	310.873
PFZW: af te dragen pensioenpremies St. Remplaçanten philharmonie zuidnederland	18.776	10.205
ABP: af te dragen pensioenpremies Stichting philharmonie zuidnederland	87.228	153.723
	<u>551.891</u>	<u>555.431</u>
<u>3. Overige schulden</u>		
A. Te betalen salarissen e.d.	86.686	31.216
A. Te betalen honoraria	999	51.878
A. Te betalen St. Remplaçanten philharmonie zuidnederland	24.650	19.484
B. Verplichting tegoed vakantiedagen stafpersoneel	60.089	53.633
C. Verplichting vakantiegelden	331.956	290.751
D. Verplichting persoonlijk budget	136.832	106.276
E. Verplichting ontwikkelingsbudget	171.605	155.746
F. Gemeente Maastricht	5.247	58.977
I. Overige schulden	46.800	49.334
	<u>864.864</u>	<u>817.295</u>
<u>4. Overlopende passiva</u>		
Afkoopverplichtingen	30.206	160.322
Te betalen kosten	133.318	174.903
Nog te betalen dirigenten / solisten / remplaçanten	27.220	16.591
	<u>190.744</u>	<u>351.816</u>

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

31-12-2017	31-12-2016
€	€

5. Subsidieverstrekkers

Ministerie van OCW, terugbetaling

8.576	0
8.576	0

Toelichting

3. Overige schulden

B. Verplichting tegoed vakantiedagen stafpersoneel:

De mutatie ad. € 6.456,- i.v.m. de waardering van het tegoed van de vakantiedagen van stafpersoneel ultimo 2017 is in de exploitatierekening opgenomen bij onderdeel 2.2 Overige personeelslasten; Dotatie Verplichting inzake tegoed vakantiedagen.

D. Verplichting persoonlijk budget:

Met ingang van 1 januari 2013 heeft de werknemer conform de CAO de beschikking over een persoonlijk budget. Dit persoonlijk budget bestaat uit de voormalige werkgeversbijdrage aan de levensloopregeling (0,3%) en een extra werkgeversbijdrage van 0,5% van het bruto jaarsalaris.

Eventuele meeruren kunnen ondergebracht worden in het persoonlijk budget. Het persoonlijk budget kan aangewend worden voor een aanvulling op de vergoeding voor studie en scholing of voor andere maatregelen die een optimale en duurzame inzetbaarheid bevorderen. De werknemer kan ook een verzoek indienen voor het opnemen van betaald verlof gefinancierd uit het persoonlijk budget. De werkgever beslist na overleg met de werknemer of dit verlof kan worden verleend. Alleen bij zwaarwegende bedrijfsbelangen kan toestemming worden geweigerd.

E. Verplichting ontwikkelingsbudget:

Op basis van de CAO stelt de werkgever faciliteiten beschikbaar voor persoonlijke ontwikkeling. Deze faciliteiten kunnen betrekking hebben op het instroom-, het doorstroom- en het uitstroombeleid binnen het orkest. Vanaf 1 augustus 2013 reserveert de werkgever hiervoor jaarlijks een ontwikkelingsbudget van 1,5% van de bruto loonsom van alle musici.

	B. Verplichting tegoed vakantiedagen stafpersoneel €	C. Verplichting vakantiegelden €	D. Verplichting persoonlijk budget €	E. Verplichting ontwikkelings budget €
Stand 1 januari	53.633	290.751	106.276	155.746
Mutatie	6.456	41.205	30.556	15.859
Boekwaarde 31 december	60.089	331.956	136.832	171.605

4. Overlopende passiva

Onder deze post is opgenomen de te betalen kosten, remplaçanten, solisten en afkoopverplichtingen.

5. Subsidieverstrekkers

Bij de vaststelling in 2017 van de subsidie over de periode 2013 tot en met 2016 heeft het Ministerie van OCW geconstateerd dat de activiteiten, waarvoor subsidie is verleend, zijn verricht maar dat niet het volledige voorgenomen prestatieniveau (aantal bezoekende scholieren) is gerealiseerd cq. dat niet volledig is voldaan aan de verplichtingen die aan de subsidie verbonden zijn. Het ministerie heeft op grond van de geconstateerde onderprestatie de subsidie 2013 tot en met 2016 vastgesteld op € 28.578.497,-. In totaal is voor genoemde periode een voorschot betaald van € 28.587.073,-; er resteert derhalve een terugbetalingsplicht van € 8.576,-.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

Meerjarige verplichtingen:

Huur-/samenwerkingsovereenkomst met Muziekgebouw Eindhoven:

De kantoren, stage- en backstagefaciliteiten worden gehuurd van het Muziekgebouw te Eindhoven. Aangezien per 1 september 2015 geen opzegging door één van de partijen heeft plaatsgevonden is conform de geldende voorwaarden per 1 september 2017 de lopende huurovereenkomst stilzwijgend met vijf jaar verlengd tot 1 september 2022.

De huurprijs wordt jaarlijks per 1 september geïndexeerd, genoemde bedragen zijn op basis van het prijspeil 1/9/2017.

Verplichting die na 1 jaar vrijvalt:	€ 377.289	
Verplichting die vrijvalt tussen 1 en 5 jaar in jaren:	3,67	€ 1.384.651

In de huur-/samenwerkingsovereenkomst met het Muziekgebouw is tevens een afnameplicht van 35 concerten per jaar opgenomen. Deze verplichting m.b.t. zaalhuur is als volgt te kwantificeren:

Verplichting die na 1 jaar vrijvalt: 35 x € 1.897,- =	€ 66.395	
Verplichting die vrijvalt tussen 1 en 5 jaar in jaren	3,67	€ 243.670

Huurovereenkomst met de gemeente Maastricht m.b.t. het pand Statenstraat 5 te Maastricht:

Het contract met de gemeente Maastricht voor de huur (jaarlijks ruim € 232.295,- excl. btw en indexering 2017 tot 2020) van het Theater aan het Vrijthof en de repetitiezaal wordt stilzwijgend verlengd met periodes van 4 jaar. De huidige huurperiode loopt tot en met 31 december 2020, de huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd.

Verplichting die na 1 jaar vrijvalt:	€ 232.295	
Verplichting die vrijvalt tussen 1 en 5 jaar in jaren:	2,00	€ 464.590

Leasecontract Volvo V 40 D 3 personenauto bij Volvo Car Lease:

Het leasecontract met Volvo Car Lease heeft een duur van 36 maanden, het jaarkilometrage is vastgesteld op 55.000 en het bijtellingspercentage bedraagt 22%. De auto is per 16 februari 2017 in gebruik genomen en dientengevolge is de expiratedatum van het leasecontract vastgesteld op 15 februari 2020.

De leaseprijs bedraagt € 1.030,- per maand excl. btw (peildatum 1-1-2018).

Verplichting die na 1 jaar vrijvalt:	€ 12.360	
Verplichting die vrijvalt tussen 1 en 5 jaar in maanden:	1,125	€ 13.905

Huur-/Servicecontract Ricoh-kopieerapparatuur met Grenke/Scando:

Het huurcontract (oorspronkelijk aflopend per 30 juni 2019) is ingaande 1-1-2018 vernieuwd naar een overeenkomst met een looptijd van 60 maanden, de expiratedatum is daarmee vastgesteld op 31 december 2022.

De maandelijkse huurtermijn (Grenke) bedraagt € 1.500,- excl. btw, de maandelijkse servicekosten (Scando) bedragen € 412,- excl. btw.

Verplichting die na 1 jaar vrijvalt:	12 maanden	€ 22.944
Verplichting die vrijvalt tussen 1 en 5 jaar in jaren:	4,0	€ 91.776

Samenwerking, abonnementen, licenties e.d.:

Verplichting per 31 december 2017 t.a.v. abonnementen, licenties e.d. overlopend in 2018: naar schatting € 153.000,-.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

Overige niet verwerkte verplichtingen:

Personeel:

Vaste medewerkers:

Stichting philharmonie zuidnederland heeft per 31 december 2017 89,75 fte musici en 23,65 fte stafleden voor onbepaalde tijd in dienst. Er zijn geen medewerkers werkzaam buiten Nederland.

Pensioenregeling vaste medewerkers bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP):

Stichting philharmonie zuidnederland heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid een toegezegd-pensioenregeling te verwerken als een toegezegde-bijdrageregeling. Dientengevolge zijn de risico's verbonden aan deze pensioenregeling niet tot uitdrukking gebracht in de balans.

Concerten:

philharmonie zuidnederland is verplichtingen aangegaan voor uit te voeren concerten in het eerste halfjaar 2018. Het betreft met name contracten met dirigenten, solisten, concertzalen en leveranciers van diensten.

Per 31 december 2017 is de verplichting voor de concertkosten en concertbaten voor het eerste halfjaar 2018 gekwantificeerd op ca. € 1.974.600,- (exclusief salariskosten) respectievelijk ca. € 1.118.669,-.

Investing materiële vaste activa:

In juli 2017 is een bestelling geplaatst voor de productie van een nieuwe harp Horngacher. De levering van de harp zal in de loop van 2018 plaatsvinden. De betalingsverplichting per 31 december 2017 bedraagt € 44.100,- (na aftrek van een in 2017 gedane aanbetaling)

Niet verwerkte rechten:

Meerjarige subsidietoekenningen:

De Provincie Noord Brabant:

2018 en 2019 € 3.000.000

De subsidie 2017 van de Provincie Noord-Brabant bedraagt conform de verleningsbeschikking maximaal € 2.000.000,-. Middels het besluit d.d. 11 juli 2017 is door de Provincie Noord-Brabant aangekondigd dat de subsidie voor de jaren 2018 en 2019 verminderd wordt met € 500.000,- tot maximaal € 1.500.000,- per jaar. In hetzelfde besluit is aangegeven dat de door philharmonie zuidnederland ingediende subsidieaanvraag voor het jaar 2020 is afgewezen, in 2019 zal besluitvorming m.b.t. de subsidiëring 2020 plaatsvinden naar aanleiding van een dan nieuw in te dienen aanvraag.

Inmiddels zijn er met de Provincie Noord-Brabant prestatieafspraken voor 2018 en 2019 gemaakt die geleid hebben tot een subsidiebesluit d.d. 19 december 2017 waarin voor 2018 en 2019 een begrotingssubsidie wordt verstrekt van maximaal € 1.500.000,- per jaar. De omvang van de te leveren prestaties in 2018 en 2019 in Noord-Brabant is ten gevolge van de subsidievermindering kleiner ten opzichte van de prestatie-uitgangspunten 2017-2020 zoals opgenomen in het Businessplan van philharmonie zuidnederland. De voorgenomen prestaties in Limburg en elders in Nederland ondergaan geen verandering ten opzichte van de prestatie-uitgangspunten in het Businessplan 2017-2020.

Het Ministerie van OCW:

2018 t/m 2020 € 22.128.219

In de subsidieverleningsbrief van 20 september 2016 stelt het Ministerie van OCW, onder een aantal voorwaarden, een subsidie van € 28.937.124,- voor de periode 2017-2020 ter beschikking, de subsidie wordt gelijkmatig verdeeld over de jaren. De subsidie over 2017 bedraagt € 7.376.073,- (inclusief de loon- en prijsbijstelling 2017 in het kader van de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling), dit bedrag is de basis voor de berekende niet verwerkte rechten m.b.t. de jaren 2018 tot en met 2020.

Naar aanleiding van het wegvallen van een gedeelte van het subsidie van de Provincie Noord-Brabant en de aangepaste prestatieafspraken met de provincie Noord-Brabant is door philharmonie zuidnederland een verzoek bij het Ministerie van OCW ingediend om de prestatieafspraken per 1 januari 2018 bij te stellen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

Niet verwerkte rechten, vervolg:

De Provincie Limburg: 2018 t/m 2020 € 5.328.750

In de brief van 13 februari 2017 van de Provincie Limburg is op basis van het Businessplan en activiteitenoverzicht 2017-2020 onder voorwaarden een exploitatiesubsidie van maximaal € 1.776.250 verleend voor het jaar 2017.

Op grond van jaarlijks in te dienen begrotingen met bijbehorende activiteitenoverzichten kan philharmonie zuidnederland gedurende de periode 2018 tot en met 2020 in aanmerking komen voor een bedrag van € 5.328.750,- (3 x € 1.776.250,-).

Voor het indienen van de begroting en activiteitenoverzicht 2018 is door de Provincie Limburg uitstel verleend totdat door het Ministerie van OCW duidelijkheid is verstrekt over het bijstellingsverzoek van de prestaties.

De voorgenomen prestaties in Limburg ondergaan geen verandering ten opzichte van de prestatie-uitgangspunten in het Businessplan 2017-2020.

Gemeente Maastricht: 2018 t/m 2020 € 629.154

In de brief van 20 december 2016 van de gemeente Maastricht is het besluit medegedeeld dat gedurende de cultuurplanperiode 2017 - 2020 jaarlijks aan philharmonie zuidnederland een subsidie van maximaal € 209.718,- wordt verleend ten behoeve van de realisering van activiteiten zoals vermeld in het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan en begroting.

Op grond van jaarlijks in te dienen begrotingen met bijbehorende activiteitenoverzichten kan philharmonie zuidnederland gedurende de periode 2018 tot en met 2020 in aanmerking komen voor een bedrag van € 629.154,- (3 x € 209.718,-).

Voor het indienen van de begroting en activiteitenoverzicht 2018 is door de Gemeente Maastricht uitstel verleend totdat door het Ministerie van OCW duidelijkheid is verstrekt over het bijstellingsverzoek van de prestaties.

De voorgenomen prestaties in Maastricht ondergaan geen verandering ten opzichte van de prestatie-uitgangspunten in het Businessplan 2017-2020.

Gemeente Eindhoven: 2018 t/m 2020 € 275.328

In de brief van 27 december 2016 van de Stichting Cultuur Eindhoven is voor de periode 2017 tot en met 2020 onder voorwaarden in het kader van de PLUS-regeling een subsidie van € 367.104,- verleend (€ 91.776,- per jaar). De voorgenomen prestaties in Eindhoven ondergaan geen verandering ten opzichte van de prestatie-uitgangspunten in het Businessplan 2017-2020 en de daaruit afgeleide subsidieaanvraag.

Het philharmonie zuidnederland Fonds:

In samenwerking met de in Maastricht gevestigde Stichting Elisabeth Strouven is in november 2017 Het philharmonie zuidnederland Fonds (het Fonds) ingesteld.

Het doel van het Fonds is het realiseren van een significante en onafhankelijke bron van inkomsten voor philharmonie zuidnederland teneinde de groei en bloei van philharmonie zuidnederland te bevorderen. De bestedingen uit het Fonds worden uitsluitend aangewend ter ondersteuning van de ambities van philharmonie zuidnederland om uit te groeien tot één van de toporkesten van Nederland en de Euregio.

philharmonie zuidnederland is verantwoordelijk voor de werving van giften, schenkingen, legaten, erfstellingen en andere betalingen die vervolgens in het Fonds worden gestort.

Het vermogen van het Fonds is onderdeel van het vermogen van het Elisabeth Strouven Fonds en het Elisabeth Strouven Fonds is belast met het financiële beheer van het Fonds. philharmonie zuidnederland kan beschikken over de middelen in het Fonds door bestedingsvoorstellen in te dienen bij het Elisabeth Strouven Fonds. Na goedkeuring van de voorstellen worden de gevraagde middelen verstrekt aan philharmonie zuidnederland.

Per 31 december 2017 is de stand van het Fonds ten gevolge van in 2017 betaalde en toegezegde middelen € 31.902,-. Per heden zijn door philharmonie zuidnederland nog geen bestedingsvoorstellen ingediend.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Hieronder worden de specifieke posten uit de categoriale exploitatierekening over 2017 nader toegelicht:

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
BATEN			
Eigen inkomsten			
1. Binnenlandse publieksinkomsten (2+3+4+5)	1.392.321	1.323.542	1.522.236
2. Recette	777.971	755.405	799.498
3. Uitkoop	305.450	200.180	338.361
4. Partage	305.971	354.907	382.020
5. Overige publieksinkomsten	2.929	13.050	2.357
6. Publieksinkomsten buitenland	62.500	75.000	0
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	1.454.821	1.398.542	1.522.236
8. Sponsorinkomsten			
Sponsoring algemeen	27.632	30.000	26.632
Sponsoring via bartercontracten	78.818	100.000	106.208
Sponsoring t.b.v. concerten	61.730	145.000	72.430
	168.180	275.000	205.270
9. Vergoedingen coproductanten	184.194	149.753	195.193
10. Overige directe inkomsten			
Advertentieopbrengsten	8.275	3.500	10.255
Abonnementen Klank	4.750	5.150	0
Overige	6.641	16.000	8.136
	19.666	24.650	18.391

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
8. Sponsorinkomsten	168.180	275.000	205.270
9. Vergoedingen coproductanten	184.194	149.753	195.193
10. Overige directe inkomsten	19.666	24.650	18.391
11. Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	372.040	449.403	418.854
12. Totaal directe inkomsten (7+11)	1.826.861	1.847.945	1.941.090
13. Totaal indirecte inkomsten	0	0	0
14. Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	309.115	270.000	91.050
15. Private middelen - bedrijven	0	0	1.200
16. Private middelen - private fondsen	118.297	20.000	148.725
17. Private middelen - goede doelenloterij	0	0	0
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	427.412	290.000	240.975
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	2.254.273	2.137.945	2.182.065
20. Baten in natura	0	0	0
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	7.376.073	7.133.420	7.235.573
Provincie Noord-Brabant	2.000.000	2.000.000	1.750.000
Provincie Limburg	1.776.250	1.750.000	1.776.250
22. Totaal structureel Provincies	3.776.250	3.750.000	3.526.250
Gemeente Eindhoven	91.776	90.420	91.776
Gemeente Maastricht	209.718	206.545	208.053
23. Totaal structureel Gemeenten	301.494	296.965	299.829
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25. Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	11.453.817	11.180.385	11.061.652
26. Incidentele publieke subsidies			
<i>Subsidie gemeenten</i>			
Subsidies uit publieke fondsen t.b.v. concerten	18.500	7.500	4.500
Subsidies overheden t.b.v. concerten	45.390	15.000	55.000
<i>Subsidie overige publieke fondsen</i>			
Subsidie Fonds Vergoedingen Orkestmusici	12.899	12.825	12.677
Subsidies Sociaal Fonds Podium Kunsten	91.742	0	6.608
26. Incidentele publieke subsidies	168.531	35.325	78.785
27. Totaal subsidies (25+26)	11.622.348	11.215.710	11.140.437
TOTALE BATEN (19+20+27)	13.876.621	13.353.655	13.322.502

LASTEN

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
1. Beheerlasten materieel			
1.1 Huisvesting	208.289	199.630	201.108
1.2 Kantoorkosten	469.846	466.900	527.784
1.3 Algemene publiciteitskosten	113.784	75.000	64.458
1.4 Afschrijvingskosten	46.111	26.800	27.081
	838.030	768.330	820.431
1.1 Huisvesting			
Huur Eindhoven	188.244	185.630	187.266
Huur Maastricht kantoren	11.787	11.000	11.787
Overige huisvestingskosten	8.258	3.000	2.055
	208.289	199.630	201.108
1.2 Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	18.680	25.000	19.375
Kopieerkosten	37.235	31.500	35.368
Porti	53.433	70.000	84.990
Telefoon	19.232	17.500	19.954
Verzekeringen	9.540	10.000	7.603
Accountantskosten en fiscale advisering	46.193	37.500	34.239
Juridische advisering	37.267	25.000	36.774
Kosten aanbestedingsprocedures	9.210	0	54.051
Administratieve servicekosten	15.272	17.000	15.274
Vergader & Bestuurskosten	10.842	13.000	11.694
Representatiekosten	4.793	15.000	6.281
Contributies en abonnementen	11.026	9.000	9.843
Contributie werkgeversvereniging	17.600	15.000	14.000
Reis- en verblijfkosten	73.055	80.000	90.804
Onderhoud apparatuur/programmatuur	97.464	93.400	82.383
Kosten Stichting Remplaçanten philharmonie zuidnederland	3.778	4.000	3.631
Onderhoud kleine investeringen	283	2.500	577
Diverse overige kosten en onvoorzien	4.943	1.500	943
	469.846	466.900	527.784
1.3 Algemene publiciteitskosten			
Sponsorwervingskosten	113.784	75.000	64.458
	113.784	75.000	64.458

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
1.4 Afschrijvingskosten			
Afschrijvingskosten automatiseringsapparatuur en software	42.863	25.000	24.129
Afschrijvingskosten kantoormeubilair	1.935	1.800	1.637
Afschrijving muziekinventaris	1.313	0	1.315
	46.111	26.800	27.081

1. Beheerlasten materieel totaal

838.030   **768.330**   **820.431**

Beheerlasten personeel

2.1.1 Directie	162.884	160.160	158.099
2.1.2 Secretariaat	44.065	55.020	45.928
2.1.3 HRM	135.768	126.020	129.723
2.1.4 Marketing & Communicatie	426.500	409.160	468.066
2.1.5 Educatie	138.609	125.330	135.486
2.1.6 Financiële zaken	277.706	253.580	248.599
2.2 Overige personeelslasten	94.201	99.225	-57.472
	1.279.733	1.228.495	1.128.429

2. Beheerslasten: Personeelslasten FTE

Totaal Directie FTE	1,00	1,00	1,00
Totaal Secretariaat FTE	1,00	1,00	0,80
Totaal HRM FTE	1,67	1,67	1,67
Totaal Marketing & Communicatie FTE	6,36	5,82	7,45
Totaal Educatie FTE	1,90	2,29	2,00
Totaal Financiële Zaken FTE	3,93	2,89	3,66
Totaal Fondsenwerving FTE	0,00	0,00	0,00
Totaal FTE Beheerlasten	15,86	14,67	16,58

2.1.1 Directie

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	162.884	160.160	158.099
	162.884	160.160	158.099

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
Directie: FTE bepaald	0,00	0,00	1,00
Directie: FTE onbepaald	1,00	1,00	0,00
Totaal Directie FTE	1,00	1,00	1,00
2.1.2 Secretariaat			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	44.065	49.520	30.745
Ingeleend personeel	0	5.500	15.183
	44.065	55.020	45.928
Secretariaat: FTE bepaald	0,17	0,00	0,80
Secretariaat: FTE onbepaald	0,83	1,00	0,00
Totaal Secretariaat FTE	1,00	1,00	0,80
2.1.3 HRM			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	135.768	126.020	129.723
	135.768	126.020	129.723
HRM: FTE bepaald	0,00	0,00	0,30
HRM: FTE onbepaald	1,67	1,67	1,37
Totaal HRM FTE	1,67	1,67	1,67
2.1.4 Marketing & Communicatie			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	415.144	398.160	418.879
Ingeleend personeel	11.356	11.000	49.187
	426.500	409.160	468.066
Marketing & Communicatie: FTE bepaald	0,15	4,50	4,50
Marketing & Communicatie: FTE onbepaald	6,04	1,32	2,17
Marketing & Communicatie: FTE inhuur	0,17	0,00	0,78
Totaal Marketing & Communicatie FTE	6,36	5,82	7,45
2.1.5 Educatie			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	137.549	119.830	130.459
Ingeleend personeel	1.060	5.500	5.027
	138.609	125.330	135.486

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
Educatie: FTE bepaald	0,00	1,22	0,86
Educatie: FTE onbepaald	1,90	1,07	1,07
Educatie: FTE inhuur	0,00	0,00	0,07
Totaal Educatie FTE	1,90	2,29	2,00
2.1.6 Financiële zaken			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	212.186	195.880	191.615
Ingeleend personeel	65.520	57.700	56.984
	277.706	253.580	248.599
Financiële zaken: FTE onbepaald	3,00	2,89	2,85
Financiële zaken: FTE inhuur	0,93	0,00	0,81
Totaal Financiële Zaken FTE	3,93	2,89	3,66
2.2 Overige personeelslasten			
Medische controle / Arbo zaken	3.120	4.800	3.209
Wervingskosten stafpersoneel	0	2.000	330
Vergoedingen woon-/werkverkeer	17.143	22.000	15.544
Studiekosten	15.046	7.500	14.126
Recreatiekosten personeel	7.926	1.500	5.730
Dotatie voorziening jubileumuitkeringen	42.359	3.000	4.743
Parkeerabonnementen staf	2.151	925	1.851
Dotatie Verplichting inzake tegoed vakantiedagen	6.456	12.500	20.109
Ziektevervangings staf	0	45.000	0
Dotatie voorziening Re-integratie	0	0	-123.114
	94.201	99.225	-57.472
2. Beheerlasten personeel totaal	1.279.733	1.228.495	1.128.429
3 Beheerlasten totaal (1+2)	2.117.763	1.996.825	1.948.860

Stichting philharmonie zuidnederland

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
4. Activiteitenlasten materieel			
4.1 Materieel voorbereiding	778.721	742.870	654.479
4.2 Materieel uitvoering	1.018.615	1.082.000	1.082.601
4.3 Specifieke publiciteit	562.134	498.000	513.199
4.4 Afschrijvingen	38.276	34.450	38.845
	2.397.746	2.357.320	2.289.124
4.1 Materieel voorbereiding			
Huur muziekinstrumenten	20.636	23.000	23.163
Onderhoud muziekinstrumenten	7.512	16.800	16.325
Verzekering muziekinstrumenten en -bibliotheek	34.021	35.400	34.868
Huur muziekmateriaal	85.167	75.000	70.997
Orkest- en koormedewerking	212.218	105.000	87.484
Huur repetitieruimte Eindhoven	188.244	185.630	187.266
Huur repetitieruimte Maastricht	105.407	107.000	106.182
Bijdrage leerstoel innovatie Universiteit Maastricht	6.000	60.000	0
Kosten Da Capo	2.306	0	0
Haalbaarheidsonderzoek concertserie Aken	19.321	0	0
Productontwikkeling educatieve projecten	97.889	135.040	128.194
	778.721	742.870	654.479
4.2 Materieel uitvoering			
Vervoerskosten	180.399	197.950	204.145
idem; vrachtwagens	34.543	32.050	51.179
Verblijfkosten	173.419	175.000	184.923
Zaalkosten 1	215.599	235.893	244.285
Zaalkosten 2	50.781	24.970	40.525
Huur theater	118.109	120.000	118.674
Auteursrechten	36.528	60.000	39.665
Technische opname- en productiekosten	146.305	124.137	170.199
Opnames	24.918	40.000	0
Tournee buitenland	86.126	60.000	0
Nagekomen lasten voorgaand jaar	-48.112	12.000	29.006
	1.018.615	1.082.000	1.082.601
4.3 Specifieke publiciteit			
Advertenties, affiches, websiteonderhoud e.d.	205.165	162.000	168.522
Publiciteit Opera op de Parade 's-Hertogenbosch	16.906	8.500	14.535
Registratie orkest TV	10.000	15.000	1.622
Programmatijdschrift	78.332	72.500	84.578
Seizoensprospectus	58.907	80.000	60.061
Ontwikkeling digitale marketing	114.006	60.000	77.672
Barter advertenties	78.818	100.000	106.209
	562.134	498.000	513.199

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
4.4 Afschrijvingen			
Afschrijving muziek- en bibliotheekwerken	4.964	6.500	4.950
Afschrijving muziekinstrumenten	24.976	25.000	25.558
Afschrijving transportmiddelen	8.336	2.950	8.337
	38.276	34.450	38.845
4. Activiteitenlasten materieel totaal	2.397.746	2.357.320	2.289.124

Stichting philharmonie zuidnederland

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
5. Activiteitenlasten personeel			
5.1.1 Artistieke leiding, honoraria, sociale lasten en overige	494.485	705.000	550.877
5.1.2 Uitvoerend Personeel	7.305.495	7.067.920	7.214.473
5.1.3 Ondersteunend personeel	710.885	664.210	701.762
5.2 Overige personeelslasten	934.900	575.880	527.468
	9.445.765	9.013.010	8.994.580

5. Activiteitenlasten: Personeelslasten FTE

Totaal FTE uitvoering	118,89	105,00	120,06
Totaal FTE ondersteunend personeel	9,70	9,52	9,32
Totaal FTE Activiteitenlasten	128,59	114,52	129,38

5.1.1 Artistieke leiding, honoraria, sociale lasten en overige

Dirigenten	494.485	705.000	550.877
	494.485	705.000	550.877

5.1.2 Uitvoerend Personeel

Salarissen, sociale- en pensioenlasten orkest	5.405.025	5.464.388	5.254.501
Overuren orkest	125.112	103.532	160.874
Afkoopverplichting orkest	268.691	0	243.202
Honoraria en sociale lasten solisten	368.175	515.000	442.059
Hon. en soc. lsten remplaçanten, extra	200.519	220.000	243.141
Hon. en soc. lsten remplaçanten, vervanging ziekte	310.318	240.000	261.344
Hon. en soc. lsten remplaçanten, vervanging verlof	80.007	50.000	56.544
Hon. en soc. lsten remplaçanten, vervanging flex	539.785	475.000	522.100
Hon. en soc. lsten remplaçanten, vervanging vacatures	2.346	0	21.863
Hon. en soc. lsten educatie	5.517	0	8.845
	7.305.495	7.067.920	7.214.473

5.1.2 Uitvoerend Personeel FTE

Uitvoerend: FTE bepaald	1,91	10,00	1,25
Uitvoerend: FTE onbepaald	90,85	95,00	92,40
Totaal FTE uitvoering	118,89	105,00	120,06

Stichting philharmonie zuidnederland

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
5.1.3 Ondersteunend personeel			
Programmering	96.510	88.725	90.132
Planning	156.539	150.010	152.216
Orkestmanagement	218.078	197.180	201.467
Muziekmateriaalbeheer	62.783	57.875	60.050
Bodes/chauffeurs	139.729	126.820	123.492
Ingeleend personeel	37.246	43.600	74.405
	710.885	664.210	701.762
5.1.3 Ondersteunend personeel FTE			
Programmering/Artistiek manager: FTE onbepaald	1,00	1,00	1,00
Planning en Productie: FTE onbepaald	2,25	2,25	2,25
Orkestmanagement: FTE bepaald	0,00	0,75	0,74
Orkestmanagement: FTE onbepaald	2,89	2,05	2,15
Muziekmateriaalbeheer: FTE onbepaald	1,80	1,00	1,00
Bodes/chauffeur: FTE bepaald	0,76	0,80	0,80
Bodes/chauffeur: FTE onbepaald	1,00	1,67	1,38
Totaal FTE ondersteunend personeel	9,70	9,52	9,32
5.2 Overige personeelslasten			
Kleding	15.684	17.500	19.352
Contracttoelage/koffiegeld	26.397	44.500	27.516
Vergoeding onderhoud instrumenten	81.931	87.500	83.293
Uitkeringen bijdrage St. Fonds Vergoedingen Orkestmusici	17.157	12.825	17.494
Medische controle/ARBO-zaken	33.869	47.500	36.414
Wervingskosten personeel	17.058	12.500	6.024
Vergoedingen woon-/werkverkeer	111.782	120.000	125.158
Studiekosten	17.185	22.500	7.745
Vakliteratuur	4.230	0	4.230
Recreatie personeel	8.816	13.200	5.899
Ondernemingsraad	28.879	30.750	25.639
Mutatie Voorziening Langdurig zieken	189.577	22.500	24.266
Dotatie Voorziening Jubileumuitkeringen	12.000	12.000	12.038
Dotatie Voorziening ZW/WW- eigen risico	253.845	22.500	35.133
Parkeerabonnementen	4.964	5.730	5.323
Persoonlijk budget	38.872	34.775	30.583
Ontwikkelingsbudget	72.654	65.200	61.361
Bijdrage convenanten / Sociaal Fonds	0	4.400	0
	934.900	575.880	527.468
5. Activiteitenlasten personeel totaal	9.445.765	9.013.010	8.994.580
6 Activiteitenlasten totaal (4+5)	11.843.511	11.370.330	11.283.704

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	2017 Realisatie €	2017 Begroting €	2016 Realisatie €
7 Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening (zie gecomprimeerde exploitatierekening)			
8 Saldo rentebaten/lasten			
8.1 Rentebaten en soortgelijke baten			
Rentebaten	27.901	16.200	50.238
	27.901	16.200	50.238
8.2 Rentelasten en soortgelijke kosten			
Rentelasten kort vreemd vermogen	1.079	2.700	2.488
	1.079	2.700	2.488
8 Rentebaten en -lasten (-=baten; += last)	-26.822	-13.500	-47.750

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Het resultaat over 2017 bedraagt € -/- 57.831,- (begroot € 0,-).

Per onderdeel wordt kort aangegeven wat de belangrijkste oorzaken zijn van grote afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting.

De nummering in deze toelichting stemt overeen met de nummering in de categoriale exploitatierekening.

Toelichting op de baten:

7. Publieksinkomsten: Verschil tussen realisatie en begroting € 56.279,- voordelig.

De Recettes, Partages, Uitkopen en Overige publieksinkomsten zijn totaal € 68.779,- hoger dan begroot.

Met name de realisatie van de uitkoopopbrengsten (uitvoeringen met een laag opbrengst-risico) is aanzienlijk groter dan begroot, het opgetreden nadeel bij de partage-opbrengsten kon ruimschoots worden goedge maakt.

De Publieksinkomsten buitenland zijn € 12.500,- lager dan begroot. Dit betreft de tournee in Frankrijk, hierbij zijn twee uitvoeringen verzorgd terwijl in de begroting rekening is gehouden met drie uitvoeringen.

8. Sponsorinkomsten: Verschil tussen realisatie en begroting € 106.820,- nadelig.

Sponsoring algemeen: de doelstelling is nagenoeg gehaald (€ 2.368,- lager dan begroot).

Sponsoring via bartercontracten: € 21.182,- lager dan begroot.

De jaarbijdrage valt, mede naar aanleiding van veranderingen in de afspraken met mediapartners, lager uit. Bij 4.3 Specifieke publiciteit zijn de kosten van de door philharmonie zuidnederland geleverde tegenprestaties opgenomen (gelijkwaardig).

Sponsoring t.b.v. concerten blijft € 83.270,- achter ten opzichte van de begroting. De sponsordoelstellingen met betrekking tot projecten als Opera op de Parade en Leading The South konden niet worden gerealiseerd.

9. Vergoeding co-producent: Verschil tussen realisatie en begroting € 34.441,- voordelig.

Per saldo zijn deze meevallende opbrengsten behaald bij de Educatieprojecten.

10. Overige directe inkomsten: Verschil tussen realisatie en begroting € 4.984,- nadelig.

De advertentie- en abonnementsopbrengsten van het programmatijdschrift DeKlank vallen aanmerkelijk mee, de in de begroting opgenomen - niet benoemde- overige inkomsten zijn slechts ten dele gerealiseerd.

18. Bijdragen uit private middelen: Verschil tussen realisatie en begroting € 137.412,- voordelig.

Schenkingen van particulieren incl. vriendenverenigingen: € 39.115,- meer dan begroot.

De bijdrage van Stichting Vrienden van philharmonie zuidnederland is € 9.000,- lager dan begroot. Dit wordt ruimschoots goedge maakt door aanmerkelijk hogere schenkingen van particulieren: een realisatie van € 78.115,- ten opzichte van een begroting ad. € 30.000,-.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Toelichting op de baten: vervolg

18. Bijdragen uit private middelen, vervolg

Private fondsen: € 98.297,- meer dan begroot.

Constatering: de totale voordelige private opbrengsten (18) overtreffen de nadelige totale sponsorinkomsten (8). Dit hangt nadrukkelijk samen met de doorgevoerde beleidswijziging om de inspanningen meer te richten op de private markt in plaats van voorheen de sponsormarkt.

21. Structureel subsidie OCW: Verschil tussen realisatie en begroting € 242.653,- voordelig.

De begroting 2017 is gebaseerd op het subsidieniveau 2015. De gerealiseerde subsidie 2017 is inclusief de door OCW beschikbaar gestelde Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA = loon- en prijsindexatie) over 2016 en 2017.

22. Structurele subsidies provincies: Verschil tussen realisatie en begroting € 26.250,- voordelig.

De door de provincie Limburg doorgevoerde indexering op de subsidie 2016 is gecontinueerd bij de toekenning van de subsidie 2017, de indexering is niet verwerkt in de begroting 2017.

26. Incidentele publieke subsidies: Verschil tussen realisatie en begroting € 133.206,- voordelig.

Subsidies uit publieke fondsen t.b.v. concerten:

Gerealiseerd is € 14.000,- van het Fonds Podiumkunsten voor een compositieopdracht en € 4.500,- van het bkcc ten behoeve van de crowdfunding voor het project Opera op de Parade. In de begroting is € 7.500,- opgenomen, een voordeel derhalve van € 11.000,-.

Subsidiebijdragen overheden t.b.v concerten:

De gerealiseerde subsidiebijdragen zijn € 30.390,- hoger dan begroot.

In de begroting is € 15.000,- subsidie opgenomen van de gemeente 's-Hertogenbosch voor Opera op de Parade, in werkelijkheid is er € 25.000,- toegekend. Verder zijn de volgende, niet begrote, subsidies verleend: € 10.000,- van de gemeente Maastricht voor oprichting van het Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music (MCICM) en € 10.390,- van de provincie Limburg voor het project DOOR!

Subsidies Fonds Vergoedingen Orkestmusici en Sociaal Fonds Podium Kunsten:

De gerealiseerde subsidies zijn € 91.816,- hoger dan begroot. Dit komt met name door de toekenning van het Sociaal Fonds Podium Kunsten (SFPK) van subsidies van totaal € 91.742,- voor scholingskosten van medewerkers en het Gesprekscyclusproject. Die subsidies zijn niet opgenomen in de begroting.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Toelichting op de lasten:

1. Beheerlasten materieel: Verschil tussen realisatie en begroting € 69.700,- nadelig.

1.2 Kantoorkosten: Verschil tussen realisatie en begroting € 2.946,- nadelig.

Kantoorbenodigdheden: € 6.320,- voordelig, er is een besparing gerealiseerd op het budget.

Kopieerkosten: € 5.735,- nadeel wegens gefactureerd meerverbruik ten opzichte van het contractvolume.

Porti: € 16.567,- voordelig. Met name de toename van digitale communicatie en het optimaal benutten van kortingsmogelijkheden hebben geleid tot deze besparing.

Accountantskosten en fiscale advisering: € 8.693,- nadelig. Dit is met name het gevolg van onvoorziene fiscale adviezen voor projecten in Frankrijk en Duitsland.

Juridische advisering: € 12.267,- nadelig. Extra advieskosten waren nodig voor personeelsdossiers, privacy-advisering voor de contractopzet van de nieuwe website en de advisering met betrekking tot subsidiedossiers.

Kosten aanbestedingsprocedures: € 9.210,- nadelig. Bij het opstellen van de begroting 2017 is er van uitgegaan dat de aanbesteding Automatisering per einde 2016 afgerond zou zijn, er was echter een doorloop in 2017. De hier vermelde kosten betreffen met name de noodzakelijke adviezen van de IT-auditor die het proces heeft begeleid.

Representatiekosten: € 10.207,- voordelig. De begrotingspost is te ruim gesteld.

1.3 Algemene publiciteitskosten/Sponsorwervingskosten: Verschil tussen realisatie en begroting € 38.784,- nadelig. Deze overschrijding is volledig terugverdiend middels een verkregen, niet begrote, bijdrage van private fondsen (16).

1.4 Afschrijvingskosten: Verschil tussen realisatie en begroting € 19.311,- nadelig. Vanwege de netwerkmigratie naar een nieuwe cloudomgeving waren extra investeringen noodzakelijk in nieuwe apparatuur die geleid hebben tot extra afschrijvingen.

2. Beheerlasten personeel: Verschil tussen realisatie en begroting € 51.238,- nadelig.

2.1.1 t/m 2.1.6:

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten: per saldo € 58.026,- nadelig. Dit is met name het gevolg van niet begrote salarisindexeringen en stijgingen van pensioenpremies 2016 en 2017 en een benodigde gemiddeld hogere formatiegrootte van de staf.

Ingeleend personeel Secretariaat, Marketing, Educatie en Financiële zaken: per saldo € 1.764,- voordelig.

2.2. Overige personeelslasten: € 5.024,- voordelig.

De hogere lasten voor de noodzakelijke dotatie aan de Voorziening jubileumuitkeringen, de recreatiekosten en studiekosten (totaal € 53.331,-) konden worden opgevangen door lagere lasten voor woon-/werkverkeer, werving personeel, de dotatie aan de Verplichting tegoed vakantiedagen en ziektevervanging (totaal ruim € 57.901,-).

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Toelichting op de lasten: vervolg

4. Activiteitenlasten materieel: Verschil tussen realisatie en begroting € 40.426,- nadelig.

4.1 Materieel voorbereiding: Verschil tussen realisatie en begroting € 35.851,- nadelig.

Onderhoud muziekinstrumenten: minder kosten dan gebruikelijk voor onderhoud en reparaties van instrumenten; € 9.288,- voordeel.

Huur muziekmateriaal: € 10.167,- nadeel wegens hogere kosten voor noodzakelijke arrangementen van muziekwerken.

Orkest- en koormedewerking: € 107.218,- nadeel ten opzichte van de begroting. Deze overschrijding is in 2017 volledig gecompenseerd door lagere budgetinvulling van de posten dirigenten en solisten.

Bijdrage leerstoel MCICM: € 54.000 voordeel ten opzichte van de begroting. De financiële bijdrage van philharmonie zuidnederland aan dit project start pas substantieel in 2018.

Haalbaarheidsonderzoek concertserie Aken; ten tijde van opstelling van de begroting was dit onderzoek nog niet aan de orde: niet begroot, € 19.321,- nadeel.

De post Productontwikkeling educatieve projecten valt € 37.151 mee, de begroting is te ruim gesteld.

4.2 Materieel uitvoering: Verschil tussen realisatie en begroting € 63.385,- voordelig.

De vervoers- en verblijfkosten (waaronder séjours) zijn moeilijk van tevoren in te schatten, in de begroting zijn ze ruim opgenomen; voordeel € 16.639,- ten opzichte van de begroting. De in 2016 uitgevoerde aanbesteding van het busvervoer heeft geleid tot lagere vervoerskosten.

Zaalkosten: € 5.517,- hogere kosten voor zaalhuren, stoeltoeslagen en techniekkosten dan begroot.

De auteursrechten vallen € 23.472,- mee. De begroting voor diverse uit te voeren concertseries is ruim gesteld, ten tijde van de opstelling van de begroting waren diverse programma's nog niet uitgewerkt waardoor de gevolgen voor de auteursrechten niet goed konden worden ingeschat.

Opnames: valt € 15.082,- mee. In de begroting is uitgegaan van een intensievere opnamepraktijk.

Tournee buitenland (Frankrijk): € 26.126,- nadeel ten opzichte van de begroting. Het nadeel betreft de bijdrage in de hotelkosten in Frankrijk, deze konden worden doorberekend aan de organisator in de uitkoopsom (totaal uitkoop € 62.500). Verder is er voldaan aan niet begrote fiscale verplichtingen in Frankrijk.

Nagekomen lasten voorgaand jaar: € 60.112,- voordeel ten opzichte van de begroting. Dit is met name veroorzaakt door het vrijvallen van, in eerdere boekjaren opgenomen, verplichtingen ouder dan vijf jaar.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Toelichting op de lasten: vervolg

4.3 Specifieke publiciteit: Verschil tussen realisatie en begroting € 64.134,- nadelig.

Advertenties, affiches, websiteonderhoud e.d.: € 43.165,- nadeel ten opzichte van de begroting. Tussentijds is hiermee al rekening gehouden door het budget van de afdeling bij te stellen.

Registratie orkest TV: € 5.000,- voordeel ten opzichte van de begroting. De doelstellingen betreffende het aantal TV-opnames zijn niet volledig gerealiseerd en dat heeft geleid tot lagere kosten.

Seizoensprospectus: € 21.093,- voordeel ten opzichte van de begroting. De begroting is te ruim gesteld.

Ontwikkeling digitale marketing € 54.006,- nadeel ten opzichte van de begroting. Er is extra geïnvesteerd in een nieuwe website, sociale media en branding.

Barter advertenties: € 21.182,- voordeel ten opzichte van de begroting. Deze post correspondeert met het onderdeel Sponsoring via bartercontracten (8. Sponsorinkomsten) zodat dit per saldo neutraal verloopt in de totale exploitatie.

5. Activiteitenlasten personeel: Verschil tussen realisatie en begroting € 432.755,- nadelig.

5.1.1 Artistieke leiding, honoraria, sociale lasten Dirigenten: Verschil tussen realisatie en begroting € 210.515,- voordelig.

Ten gevolge van goede onderhandelingsresultaten zijn de kosten van dirigenten aanmerkelijk lager dan begroot.

5.1.2 Uitvoerend personeel: Verschil tussen realisatie en begroting € 237.575,- nadelig.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten orkest: € 59.363,- voordeel ten opzichte van de begroting.

De jaarbegroting is gebaseerd op 95,0 fte vaste musici. In de praktijk zijn in 2017 gemiddeld genomen niet alle formatieplaatsen ingevuld met vaste medewerkers.

De betaalde overuren aan musici over het seizoen 16/17 vallen € 21.580,- tegen ten opzichte van de begroting.

Afkoopverplichting orkest: € 268.691,- nadelig ten opzichte van de begroting.

Dit betreft de kosten die samenhangen met in 2017 afgesloten vaststellingsovereenkomsten (niet begroot) met orkestleden.

Honoraria en sociale lasten solisten: € 146.825,- voordeel ten opzichte van de begroting. Door goede onderhandelingsresultaten zijn de kosten van solisten aanmerkelijk lager dan begroot.

Remplaçanten: € 153.492,- nadeel ten opzichte van de begroting voor remplaçanten (extra, ziekte, verlof, flex, vacatures en educatie).

Deze overschrijding is met name het gevolg van het werken met een kleinere vaste orkestformatie t.o.v. de begroting, de vacatures zijn tijdelijk ingevuld door remplaçanten (vervanging flex en vacatures). Door een relatief hoog ziekteverzuim, met name in de laatste maanden van 2017, waren meer remplaçanten (vervanging ziekte) nodig dan voorzien in de begroting.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening**Toelichting op de lasten: vervolg**

5.1.3 Ondersteunend personeel: € 46.675,- nadeel ten opzichte van de begroting.

De salarissen, sociale lasten en pensioenlasten vallen totaal € 53.029,- tegen. Dit is met name het gevolg van niet begrote salarisindexeringen en stijgingen van pensioenpremies 2016 en 2017.

De post Ingeleend personeel (t.b.v. programmering en bodes/chauffeurs) bleef € 6.354,- onder de begroting.

5.2 Overige personeelskosten: € 359.020,- nadeel ten opzichte van de begroting.

De kosten blijven bij een groot deel van de posten achter bij de begroting. Dit kan voor een groot deel worden verklaard door een in werkelijkheid kleinere vaste orkestformatie t.o.v. de begroting.

De noodzakelijke dotaties aan de voorzieningen Langdurig zieken en ZW/WW eigen risico ad. € 189.577,- respectievelijk € 253.845,- vallen per saldo € 398.422,- tegen ten opzichte van de begroting.

Personeelslasten naar soort contract en inhuur

	2017	2016
	€	€
Aantal werknemers in FTE naar soort contract en inhuur:		
Totaal FTE vast contract	114,23	107,64
Totaal FTE tijdelijk contract	2,99	10,25
Totaal FTE inhuur	<u>27,23</u>	<u>28,07</u>
Aantal werknemers	144,45	145,96
Personeelslasten:		
Beheerslasten: personeelslasten	1.279.733	1.128.429
Activiteitslasten: personeelslasten	<u>9.445.765</u>	<u>8.994.580</u>
Personeelslasten totaal	10.725.498	10.123.009
Personeelslasten naar soort contract en inhuur:		
Personeelslasten totaal: vast contract	8.534.526	7.343.305
Personeelslasten totaal: tijdelijk contract	74.638	472.145
Personeelslasten totaal: inleen	<u>2.116.334</u>	<u>2.307.559</u>
Personeelslasten totaal	10.725.498	10.123.009
Vrijwilligers		
Vrijwilligers: FTE	4	4
Vrijwilligers: Personen	39	38

Overige toelichtingen

WNT-verantwoording**WNT-verantwoording 2017 Stichting philharmonie zuidnederland**

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting philharmonie zuidnederland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-Maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor philharmonie zuidnederland is € 181.000,-.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionaris

bedragen x € 1	S. Rosu
Functie(s)	Intendant & Bestuurder
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning	146.404
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	17.585
Totaal bezoldiging	163.989
Toepasselijk WNT-maximum	181.000
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2016	
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2016	
Beloning	140.071
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	15.200
Totaal bezoldiging 2016	155.271
Individueel WNT-maximum 2016	179.000

WNT-verantwoording, vervolg**WNT-verantwoording 2017 Stichting philharmonie zuidnederland**

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting philharmonie zuidnederland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-Maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor philharmonie zuidnederland is € 181.000,-.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen*Leidinggevende topfunctionaris*

<i>bedragen x C 1</i>	J. Roeden
Functie(s)	Artistiek Programmeur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning	77.572
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	11.717
Totaal bezoldiging	89.289
Toepasselijk WNT-maximum	181.000
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2016	
Duur dienstverband in 2016	12/7 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2016	
Beloning	34.375
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	4.677
Totaal bezoldiging 2016	39.052
Individueel WNT-maximum 2016	84.841

WNT-verantwoording 2017 Stichting philharmonie zuidnederland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting philharmonie zuidnederland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-Maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor philharmonie zuidnederland is € 181.000,-. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum

Bezoldiging topfunctionarissen*Toezichthoudende topfunctionarissen*

<i>bedragen x € 1</i>	J. van Kranendonk	A. 's-Gravesande	L. Urlings
Functie(s)	Voorzitter RvT	Vice-Voorzitter RvT	Lid RvT
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	1.742	1.742	1.742
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.742	1.742	1.742
Toepasselijk WNT-maximum	27.150	18.100	18.100
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2016			
Beloning	1.757	1.757	1.757
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	1.757	1.757	1.757
Individueel WNT-maximum 2016	26.850	17.900	17.900

WNT-verantwoording 2017 Stichting philharmonie zuidnederland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting philharmonie zuidnederland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-Maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor philharmonie zuidnederland is € 181.000,-.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum

Bezoldiging topfunctionarissen

Toezichthoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	E. Lemkes	H. Hierck	P. Dassen
Functie(s)	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	1.742	1.742	1.742
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.742	1.742	1.742
Toepasselijk WNT-maximum	18.100	18.100	18.100
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	-
Bezoldiging 2016			
Beloning	1.757	1.757	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	1.757	1.757	-
Individueel WNT-maximum 2016	17.900	17.900	-

WNT-verantwoording 2017 Stichting philharmonie zuidnederland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting philharmonie zuidnederland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-Maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor philharmonie zuidnederland is € 181.000,-.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum

Bezoldiging topfunctionarissen

Toezichthoudende topfunctionaris

<i>bedragen x € 1</i>	I. La Vos	G. Kockelkorn	C. Dona
Functie(s)	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	-	-
Bezoldiging			
Beloning	1.742	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.742	-	-
Toepasselijk WNT-maximum	18.100	-	-
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	-	-
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	-	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2016			
Beloning	-	1.757	1.757
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	-	1.757	1.757
Individueel WNT-maximum 2016	-	17.900	17.900

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant:

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen vanaf pagina 76.

Controle

Aan de Raad van Toezicht en de intendant van
Stichting philharmonie zuidnederland
Jan van Lieshoutstraat 5
5611 EE EINDHOVEN

Renier Nafzgerstraat 104
Postbus 1722
NL-6201 BS Maastricht
T +31 (0)43 321 90 80
F +31 (0)43 325 36 46

www.koenenenco.nl
KvK 14091110

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Provincie Limburg, de Provincie Noord-Brabant, de gemeente Eindhoven en de gemeente Maastricht.

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting philharmonie zuidnederland te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting philharmonie zuidnederland per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de relevante bepalingen van BW2 titel 9, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Provincie Limburg, de Provincie Noord-Brabant, de gemeente Eindhoven, de gemeente Maastricht, het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020, het Controleprotocol Eindverantwoording Verleende Subsidies Provincie Limburg, de Regeling Accountantsprotocol Subsidies Noord-Brabant en het Controleprotocol WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2017;
2. de geconsolideerde exploitatierekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020, het Controleprotocol Eindverantwoording Verleende Subsidies Provincie Limburg, de Regeling Accountantsprotocol Subsidies Noord-Brabant en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting philharmonie zuidnederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Doorbreking AO/IB door de leiding

De schattingsposten in de jaarrekening zijn beïnvloedbaar door de leiding. Tevens bestaat het risico dat kosten onrechtmatig (zijnde het hanteren van een handelwijze die niet in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten van overheden) tot stand zijn gekomen. We hebben door middel van afstemming met de intendant en controllers, en beoordeling van onderbouwingen de uitgangspunten voor het bepalen van de schattingsposten onderzocht. De declaraties van de intendant zijn in detail gecontroleerd op autorisatie door de penningmeester van de Raad van Toezicht. De memoriaalboekingen zijn beoordeeld op niet-systematische en afwijkende boekingen.

Niet voldoen aan de WNT

De WNT hanteert een minimale fouttolerantie. We hebben door middel van interviews met de controllers en de Raad van Toezicht de topfunctionarissen vastgesteld. De WNT verantwoording is aangesloten met de loongegevens en overige brondocumenten. De financiële administratie is geanalyseerd op mogelijke overige kosten die onder de WNT vallen.

Ongeautoriseerde betalingen

Wij hebben de betaalrechtenstructuur in de bankapplicatie beoordeeld aan de hand van overzichten van bevoegdheden van de bank. Aanvullend hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd op de bankmutaties teneinde vast te stellen dat er geen onrechtmatige overschrijvingen hebben plaatsgevonden aan functionarissen die betaalbevoegdheden hebben in de bankapplicatie. Tevens hebben we voor crediteuren getoetst of er per crediteur meerdere bankrekeningnummers gebruikt zijn gedurende het boekjaar en of daar dan een valide reden aan ten grondslag lag.

Ongeautoriseerde inkopen

Wij hebben de digitale autorisatie op inkoopfacturen getoetst. Daarnaast hebben wij een cijferanalyse uitgevoerd op de lasten waarbij diverse detailcontroles zijn verricht.

Onvolledige verantwoording van de subsidiebatens

Het niet volledig verantwoorden van de subsidiebatens heeft invloed op de eigen inkomstennorm. We hebben de subsidiebatens aangesloten met de subsidiebeschikkingen en een voortgezette controle uitgevoerd op de subsidieontvangsten in het nieuwe boekjaar.

Juistheid van de eigen inkomstennorm

Er bestaat een risico dat opbrengsten die vallen onder de eigen inkomstennorm onjuist verwerkt worden zodat de norm onterecht behaald wordt. We hebben aan de hand van detailcontroles de juistheid van de verantwoorde eigen inkomsten gecontroleerd.

Rechtmatigheid van de bestedingen

Ten behoeve van de subsidieverstrekkers controleren wij de rechtmatigheid (het hanteren van een handelwijze die in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten van overheden) van de bestedingen met een bepaalde omvang (boven de aanbestedingsdrempel) door middel van cijferanalyses en detailcontroles.

Niet voldoen aan subsidievoorwaarden

In de subsidiebeschikkingen zijn diverse voorwaarden gesteld. In het kader van deze voorwaarden controleren wij het voldoen aan rechtmatigheidsvereisten en het voldoen aan overige voorwaarden.

Wegvallen van subsidies

De stichting is in financieel opzicht afhankelijk ontleent haar bestaansrecht aan de toegekende subsidies. Wij hebben vastgesteld dat de beschikkingen voor komend boekjaar en/of boekjaar zijn toegekend.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag
- WNT-verantwoording
- Overige gegevens
- Bijlage 1 Overzicht Speellijsten 2017
- Bijlage 2 Subsidieverplichtingen Provincie Limburg 2017
- Bijlage 3 Subsidieverplichtingen Provincie Noord-Brabant
- Bijlage 4 Verantwoording Stichting Cultuur Eindhoven 2017
- Bijlage 5 Sponsoroverzicht 2017

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BW 2 titel 9 en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017 – 2020 vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met BW2 titel 9 en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de intendant / bestuurder en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De intendant / bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met BW2 titel 9 en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en het naleven van de bepalingen van en krachtens de WNT. De intendant / bestuurder is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen en het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020.

In dit kader is de intendant / bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de intendant / bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de intendant / bestuurder afwegen of de rechtspersoon in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de intendant / bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de intendant / bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De intendant / bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de intendant / bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de Raad van Toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Maastricht, 25 april 2018

Met vriendelijke groet,

KOENEN EN CO
Controle B.V.

drs. C.M.J. Rosbeek RA (W.G.)

BIJLAGEN

Bijlagen bij de jaarrekening 2017:

- Bijlage 1:   Overzicht Speellijsten 2017
- Bijlage 2:   Subsidieverplichtingen provincie Limburg 2017
Gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Limburg
- Bijlage 3:   Subsidieverplichtingen provincie Noord-Brabant 2017
Gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Noord-Brabant
- Bijlage 4:   Verantwoording Stichting Cultuur Eindhoven 2017
- Bijlage 5:   Sponsoroverzicht 2017

Bijlage 1: Overzicht Speellijsten 2017

Speellijsten en tentoonstellingen

Programma's   Uitvoeringen   **Prestatieverantwoording**

Zuid-Nederlands Orkest

Print

Jaarselectie 2017 ▼

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording

	HUIDIG BOEKJAAR (2017)	BEGROTING BOEKJAAR	VORIG BOEKJAAR
Begeleide programma's			
Opera	2		3
Dans			
Koor			
Totaal aantal begeleide programma's	2		3
Begeleidingen			
Operabegeleidingen	27		33
Dansbegeleidingen			
Koorbegeleidingen			
Totaal aantal begeleide uitvoeringen	27		33
Programma's			
Aantal symfonische programma's met grote bezetting (> 80 musici)	10		5
Aantal symfonische programma's met middelgrote bezetting (40-80 musici)	24		29

	HUIDIG BOEKJAAR (2017)	BEGROTING BOEKJAAR	VORIG BOEKJAAR
Aantal symfonische programma's met kleine bezetting (15-40 musici)	6		6
Totaal aantal symfonische programma's	40		40
Programma's voor ensembles (< 15 musici)	32		26
Totaal aantal programma's	72		66
Bezoeken per type programma			
Aantal bezoeken symfonische programma's met grote bezetting (> 80 musici)	27865		12099
Aantal bezoeken symfonische programma's met middelgrote bezetting (40-80 musici)	95548		91943
Aantal bezoeken symfonische programma's met kleine bezetting (15-40 musici)	9807		12940
Totaal aantal bezoeken symfonische programma's	133220		116982
Aantal bezoeken programma's voor ensembles (< 15 musici)	606648		23007
Totaal aantal programma's	739868		139989
UITVOERINGEN			
Aantal openbare uitvoeringen			

	HUIDIG BOEKJAAR (2017)	BEGROTING BOEKJAAR	VORIG BOEKJAAR
Regulier	129		145
Jeugd	3		
Totaal aantal openbare uitvoeringen (excl. begeleidingen)	132	0	145
Schooluitvoeringen			
Waarvan PO schoolvoorstellingen	119		137
Waarvan VO schoolvoorstellingen	2		7
Totaal aantal schoolvoorstellingen	121	0	144
Totaal aantal uitvoeringen (begeleidingen, openbare voorstellingen, schoolvoorstellingen)	280	0	322
Regionale spreiding van openbare uitvoeringen			
Noord			
Oost			
Midden			
West			1
Zuid	125		136
Amsterdam	4		4
Rotterdam			1
Den Haag			
Utrecht	1		2
Buitenland	2		1
Totaal aantal openbare uitvoeringen (excl. begeleidingen)	132	0	145

	HUIDIG BOEKJAAR (2017)	BEGROTING BOEKJAAR	VORIG BOEKJAAR
Uitvoeringen in standplaats	32		29
Uitvoeringen buiten standplaats (in Nederland)	98		115
BEZOEKEN			
Aantal bezoeken aan openbare voorstellingen			
Regulier	91228		98648
Jeugd	1132		
Totaal aantal bezoeken aan openbare voorstellingen	92360	0	98648
Waarvan betalend	77429		72838
Waarvan niet betalend	14931		25810
Bezoeken aan Schoolvoorstellingen			
Waarvan PO schoolvoorstellingen	17476		19559
Waarvan VO schoolvoorstellingen	542		655
Totaal aantal bezoeken aan schoolvoorstellingen	18018	0	20214
Totaal aantal bezoeken aan voorstellingen (begeleidingen, openbare voorstellingen, schoolvoorstellingen)	110378	0	118862
Regionale spreiding van bezoeken aan openbare uitvoeringen			
Noord			
Oost			

	HUIDIG BOEKJAAR (2017)	BEGROTING BOEKJAAR	VORIG BOEKJAAR
Midden			
West			517
Zuid	81434		86595
Amsterdam	6513		7519
Rotterdam			1594
Den Haag			
Utrecht	1634		2345
Buitenland	2779		78
Totaal bezoeken aan openbare uitvoeringen	92360	0	98648
Waarvan in standplaats	22804		22251
Waarvan buiten standplaats (in Nederland)	66777		76319
OVERIGE ACTIVITEITEN			
Educatieve activiteiten	92		84
Inleidingen en lezingen	16		59
Workshops voor amateurs			
Registraties / adaptaties voor TV	4		3
Registraties / adaptaties voor radio			
Registraties / adaptaties voor bioscoop			
Anders/Overige activiteiten (toe te lichten in verslag)	15		11
Totaal overige activiteiten	127	0	157

Bijlage 2:   Subsidieverplichtingen provincie Limburg 2017
                  Gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Limburg

Verplichtingen beschikkingsbrief d.d. 7 februari 2017 met kenmerk 2017/9164 Provincie Limburg:

Realisatie werkplan en begroting 2017

Verplichtingen:	Verantwoording:
Algemeen	
1. Behoud en inzet van activiteiten die direct verbonden zijn aan Limburg.	Gezien de uitvoering van vele traditionele Limburgse activiteiten in 2017 (zoals 8 Vastelaovendconcerten, Memorial Margraten, Jeker Klassiek, Parcours, Matthäus Passion in Venlo en Maastricht en HAFA-concerten) kan worden gesteld dat activiteiten verbonden met de Limburgse identiteit zijn behouden.
2. Maastricht blijft een van de twee volwaardige en gelijkwaardige orkestvestigingen (standplaats).	Maastricht is een volwaardige en gelijkwaardige vestiging. philharmonie zuidnederland beschikt over repetitie- en kantoorfaciliteiten in Maastricht (Theater aan het Vrijthof) en verzorgt daar ook een groot aantal uitvoeringen. De orkest- en stafformaties zijn evenwichtig verdeeld over Maastricht en Eindhoven en musici en stafleden reizen regelmatig tussen de twee vestigingen.
Artistiek/Inhoudelijk	
1. Aansluiting bij de Limburgse identiteit en worteling, zichtbaar in de programmering en randactiviteiten op basis van de volgende elementen:	
- het uitvoeren van minimaal 58 educatieactiviteiten aan minimaal 5.760 leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs in Limburg;	In 2017 hebben 50 educatieactiviteiten in Limburg plaatsgevonden waarbij 7.491 leerlingen zijn bereikt.
- bijdrage aan talentontwikkeling in Limburg, in afstemming met het conservatorium Maastricht (Zuyd hogeschool), waaraan minimaal 5 talenten, afkomstig van het conservatorium Maastricht (Zuyd hogeschool), deelnemen.	In 2017 hebben 6 talenten van het conservatorium Maastricht een stageplaats bij philharmonie zuidnederland bezet in het kader van de Orkestacademie. Het betrof stageplaatsen in de instrumentgroepen viool (1e en 2e), cello, trompet en slagwerk.
- deelname aan activiteiten en werkgroepen van het Masterplan Muziekonderwijs Limburg: DOOR! - minimaal 4 interdisciplinaire samenwerkingen met Limburgse Cultuurplaninstellingen en Subinfrastructuur instellingen. - leefbaarheid rond stad en dorp, het bespelen van de haarvaten van de provincie Limburg.	Op 23/6/2017 heeft een HaFa concert in het kader van DOOR! plaatsgevonden bij de firma Adams in Ittervoort. Zie verder het Artistiek en educatief jaarverslag 2017.
2. Actieve rol in alle niveaus van de keten muziek (cultuureducatie, talentontwikkeling en amateurkunsten); inzet op kwantiteit, gelijkwaardig aantal concerten en aanvullende activiteiten, waarbij behoud van de balans in relatie tot de kwaliteit centraal staat.	Zie het Artistiek en educatief jaarverslag 2017.
3. Kwantitatieve eisen:	Zie het Overzicht gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Limburg.
Totaal aantal activiteiten/uitvoeringen: 49 per jaar met 36.285 bezoekers per jaar waarvan:	Met 59 uitvoeringen (regulier + jeugd + operabegeleiding) en een bereik van 40.934 bezoekers wordt ruimschoots voldaan aan de norm.
- minimaal 8 begeleidingen van Stichting Opera Zuid.	In Limburg zijn er in 2017 door philharmonie zuidnederland 7 operabegeleidingen verzorgd. Er waren 8 begeleidingen overeengekomen en gepland, de begeleiding in Valkenburg (openluchtuitvoering) moest helaas worden afgelast wegens slechte weersvoorspellingen (onweer), de risico's voor publiek en medewerkers waren onaanvaardbaar.
- minimaal 11 jaarlijkse seasonal concerts w.o. Matthäus Passion, Nieuwjaars- en Carnavalconcerten, Requiem Margraten en Limburgse Kerst en/of samenwerkingen met Limburgse festivals zoals Musica Sacra.	In 2017 hebben in Limburg 16 seasonal concerts plaatsgevonden. Het betrof Vastelaovendconcerten, Matthäus Passion, Limburgs Korengala, Limburgse Kerst (met Wiener Sängerknaben), Nieuwjaarsconcerten, Requiem Margraten, Jeker Klassiek, Parcours, Musica Sacra en een concert in de Klooster-bibliotheek in Wittem.
- deelname aan tenminste 2 grote publieksevenementen waarbij een verbinding wordt gemaakt met vernieuwende kunstvormen als Dj-ing en interdisciplinaire samenwerking met bijvoorbeeld film.	In dit kader zijn uitgevoerd: De openlucht filmbegeleiding West Side Story op het Vrijthof (10/7/2017) en de medewerking aan het Dancefeest Double Trouble (Maastricht 6/9/2017).
- het Requiem Margraten 2017 wordt door uw orkest om niet uitgevoerd.	Deze activiteit is als zodanig uitgevoerd.

Stichting philharmonie zuidnederland

Bijlage 2:

Verplichtingen beschikkingsbrief d.d. 7 februari 2017 met kenmerk 2017/9164 Provincie Limburg:

Realisatie werkplan en begroting 2017

Verplichtingen:	Verantwoording:
Artistiek/Inhoudelijk, vervolg:	
- minimaal 4 activiteiten ten behoeve van (het bereiken van) nieuw publiek in Limburg, zoals Spicy Classics en Leading the South.	In 2017 zijn er door philharmonie zuidnederland 4 concerten in Limburg uitgevoerd onder de formats Casual Classics, Spicy Classics en I-Classics.
- minimaal 4 uitvoeringen met amateurkunst, de zogenoemde HaFaBra-projecten (harmonieën, fanfares, brassbands) in Limburg.	In 2017 hebben er 4 samenwerkingsconcerten plaatsgevonden in het kader van de HaFaBra. De samenwerking betrof de muziekverenigingen van Herten, Heel, Bleijerheide en Kaalheide.
- Profileren van de symfonische muziekpraktijk in Zuid-Nederland, waarbij minimaal 23 concerten (familie- en abonnementsconcerten) in Limburg worden verzorgd.	Er hebben 26 familie- en abonnementsconcerten plaatsgevonden in 2017 in Limburg.
De gesubsidieerde activiteiten worden uitgevoerd in de periode 1-1-2017 tot en met 31-12-2017 en conform het door u op 2 december 2016 ingediende activiteitenoverzicht 2017-2020. Wijzigingen in de looptijd moet u tijdig en gemotiveerd ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorleggen. Tijdig wil zeggen voor het einde van de looptijd.	Dit heeft daadwerkelijk zo plaatsgevonden. Zie het Artistiek en Educatief jaarverslag 2017 en het Overzicht gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Limburg. Wijzigingen in de looptijd hebben niet plaatsgevonden.
U dient ons schriftelijk en gemotiveerd de wijzigingen te melden met betrekking tot: - het niet of niet geheel verrichten van de gesubsidieerde activiteiten; - wijzigingen van 20% of meer in de begrote kosten en/of opbrengsten. Tevens dient u ons schriftelijk onverwijld te informeren zodra er binnen uw organisatie sprake is van inkomens boven het bezoldigingsmaximum in de WNT. Voornoemde meldingen kunnen gevolgen hebben voor de hoogte van uw subsidie. Wij attenderen u er op dat u de eerste twee wijzigingen dient te melden vóórdat ze worden doorgevoerd.	Op 15/9/2017 heeft philharmonie zuidnederland de provincie Limburg schriftelijk geïnformeerd over de door de provincie Noord-Brabant aangekondigde subsidievermindering over 2018 en 2019. Overschrijding van de WNT norm is niet aan de orde; zie s.v.p. het Verantwoordingsoverzicht WNT 2017.
U dient uw financiële administratie dusdanig in te regelen, dat daarin een strikte scheiding wordt aangebracht tussen de gesubsidieerde en de overige activiteiten.	Dit is in de administratie geregeld, onder andere middels een aanwezige projectadministratie.
Als door of namens u één of meer publicaties worden gedaan over het gesubsidieerde project, moet het actuele logo van de Provincie Limburg worden gebruikt.	Op publicaties, de website van het orkest, programmatijdschrift DeKlank, seizoen- en educatiebrochures en flyers is het logo van de provincie Limburg geplaatst.
Onder toepassing van artikel 38, derde lid (Hardheidsclausule) van de Algemene Subsidieverordening Provincie Limburg 2017 e.v. dient u -in afwijking van artikel 20, derde lid, van genoemde Subsidieverordening- op de volgende twee momenten een voortgangsrapportage (inhoudelijk en financieel inclusief liquiditeitspositie) ter goedkeuring aan ons voor te leggen: -15 juni 2017: voortgangsrapportage januari t/m april 2017 > bevoorschotting vanaf 1 juli 2017 (25%, zijnde € 444.062,50); -30 september 2017: halfjaarrapportage 2017 > bevoorschotting vanaf november 2017 (25%, zijnde € 444.062,50). Deze periodieke voortgangsrapportages worden beoordeeld, waarna: -bij positieve besluitvorming verdere bevoorschotting wordt geaccordeerd; -bij negatieve besluitvorming de verdere bevoorschotting wordt opgeschort tot een later te bepalen moment wanneer wel goedkeuring kan worden verleend, dan wel wordt stopgezet.	Beide rapportages zijn tijdig ingediend en gaven geen aanleiding tot vragen c.q. op- en aanmerkingen van de provincie Limburg.
Op grond van artikel 24 van de Algemene Subsidieverordening Provincie Limburg 2017 e.v. dient u bij de verlening van opdrachten voor leveringen, diensten of werken de Regels aanbesteding Provincie Limburg bij subsidiëring in acht te nemen. Echter, indien een (mede) door de Provincie Limburg gesubsidieerde opdracht op grond van de geldende Europese en/of nationale aanbestedingsregels aanbesteed moet worden, dient u deze Europese en/of nationale aanbestedingsregels in acht te nemen.	Ten aanzien van de cloudhosting kan worden opgemerkt dat een kritische beoordeling in december 2015 heeft plaatsgevonden. In maart 2016 is naast de toenmalige cloudprovider, mede om te kunnen voldoen aan artikel 7.1. (onderhandse aanbesteding), een tweede partij uitgenodigd. Medio 2017 is overeenstemming bereikt met de 2e aanbieder waarbij naast de nieuwste cloudtechnologie, ook een 3402-certificering type 1 wordt verkregen in 2018. Dit laatste is met name in het kader van de waarborging van beveiliging van data en de nieuwe Europese privacyregelgeving wederom een forse stap voorwaarts.

Stichting philharmonie zuidnederland

Bijlage 2:

Verplichtingen beschikkingsbrief d.d. 7 februari 2017 met kenmerk 2017/9164 Provincie Limburg:

Realisatie werkplan en begroting 2017

Verplichtingen:	Verantwoording:
Artistiek/Inhoudelijk, vervolg:	
Voor de vorming van reserves en voorzieningen zijn de vigerende provinciale beleidsregels met betrekking tot reserves en voorzieningen structurele subsidierelaties van toepassing.	Het resultaat wordt bestemd met inachtneming van de voorschriften betreffende de bestemmingsfondsen (lees egalisatiereserve). Bestemmingsreserves worden na de resultaatbestemming gevormd. De voorzieningen worden gevormd met inachtneming van de bepalingen in BW-2 Titel 9, de bepalingen in het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen, de bepalingen in de RJ 640 voor organisaties zonder winststreven en de beleidsregels met betrekking tot reserves en voorzieningen bij structurele subsidierelaties van de provincie Limburg.

Gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Limburg.

Plaats van uitvoering	Programmaliijn	Begroot Businessplan		Werkelijk 2017		Verschil	
		Activiteiten	bezoekers	Activiteiten	Bezoekers	Activiteiten	bezoekers
GROOT							
Maastricht	Groot	4	1.880	7	3.982	3	2.102
Heerlen	Groot	2	900	1	635	-1	-265
FAVORIETEN							
Maastricht	Favorieten	5	2.980	1	750	-4	-2.200
Heerlen	Favorieten	2	1.100	5	2.762	3	1.662
KLASSIEKEN							
Maastricht	Klassiek	2	1.140	4	2.408	2	1.268
Heerlen	Klassiek	2	1.000	2	840	0	-160
Sittard	Klassiek	0	0	2	327	2	327
Venlo	Klassiek	0	0	2	479	2	479
SEASONAL CONCERTS EN/OF SAMENWERKINGEN MET FESTIVALS EN GEZELSCHAPPEN							
Maastricht	Matthäus Passion	1	810	1	849	0	39
Venlo	Matthäus Passion	1	750	1	472	0	-278
Margraten	Memoriaalconcert	1	4.000	1	3.000	0	-1.000
Maastricht	Nieuwjaarsconcert	1	850	1	875	0	25
Heerlen	Nieuwjaarsconcert	1	700	0	0	-1	-700
Maastricht	Vastelaovendconcert	2	1.920	2	1.710	0	-210
Heerlen	Vastelaovendconcert	1	775	1	959	0	184
Venlo	Vastelaovendconcert	1	600	1	489	0	-111
Sittard	Vastelaovendconcert	1	600	1	794	0	194
Geleen	Vastelaovendconcert	0	0	1	530	1	530
Rosmond	Vastelaovendconcert	0	0	1	631	1	631
Weert	Vastelaovendconcert	0	0	1	412	1	412
Maastricht	Musica Sacra	1	400	0	0	-1	-400
Rosmond	Limburgs Korengala	0	0	1	450	1	450
Maastricht	Joker Klassiek/Parcours	2	0	2	2.280	2	2.280
Wittem	Kloosterbibliotheek	0	0	1	101	1	101
GROTE PUBLIEKSEVENEMENTEN							
Maastricht	Open air project/film	1	5.000	1	7.920	0	2.920
Maastricht	DJ/popkunstenaar	1	2.500	1	1.300	0	-1.200
VERNIEUWING EN INNOVATIE							
Maastricht	Casual Classics, Spicy Classics, L-Classics	2	500	4	518	2	18
Limburg	Projecten MICIM	2	330	0	0	-2	-330
Maastricht	Leading the South	1	250	0	0	-1	-250
FAMILIECONCERTEN							
Maastricht	Limburgse Kerst	1	1.070	2	1.408	1	338
Maastricht	Familieconcert	1	400	0	0	-1	-400
SAMENWERKING MET AMATEURS							
Limburg	HAFa concerten of met koren	4	2.000	4	1.990	0	-110
		41	32.425	52	38.741	11	6.316
EDUCATIEACTIVITEITEN							
Limburg	Educatie symfonisch (Schoolgebonden concerten)	11	3.600	15	4.770	4	1.170
Limburg	Educatie niet-symfonisch (Schoolgebonden concerten)	20	1.190	17	1.232	-3	42
Limburg	Educatie overig (Schoolgebonden activiteiten)	27	970	18	1.489	-9	519
BEGELEIDING OPERA ZUID							
Limburg	Operabegeleiding	8	3.860	7	2.193	-1	-1.667
OVERIGE ACTIVITEITEN							
Limburg	Sponsorconcerten, Try-outs, TV-registratie/uitzendingen	0	0	9	45.917	9	45.917
		107	42.045	118	94.342	11	52.297

Bijlage 3:   Subsidieverplichtingen provincie Noord-Brabant
                  Gerealiseerde activiteiten in de provincie Noord-Brabant

Besluit Provincie Noord-Brabant tot subsidieverlening Begrotingssubsidie 2017 (kenmerk C2199322/4149313) d.d. 14 maart 2017:

Verplichtingen:	Verantwoording:
* de verplichtingen zoals opgenomen in de algemene subsidieverordening Noord-Brabant.	Deze zijn uitgevoerd.
* voor 1 juli 2018 dient u een aanvraag tot subsidievaststelling in.	De aanvraag tot subsidievaststelling wordt tijdig ingediend.
* u vormt een egaliseringsreserve conform artikel 4:72 van de Algemene wet bestuursrecht. De egaliseringsreserve bedraagt maximaal 10% van de verleende subsidie voor het desbetreffende boekjaar.	Deze is gevormd, zie het onderdeel Resultaatbestemming 2017.
* u voert de activiteiten uit overeenkomstig uw businessplan in de periode van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017.	Zie het Artistiek en Educatief Jaarverslag 2017 en het Overzicht gerealiseerde activiteiten 2017 in de provincie Noord-Brabant.
U dient in 2017 de volgende prestaties te realiseren:	Zie het Overzicht gerealiseerde activiteiten 2017 in Noord-Brabant
1. Het uitvoeren van minimaal 153 educatieve activiteiten aan minimaal 10.000 leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs in Noord-Brabant (gelabeld voor € 600.000,-);	Er zijn 162 educatieve activiteiten uitgevoerd met een totaal van 15.064 bezoekers.
2. Bijdrage aan talentontwikkeling in Noord-Brabant, in afstemming met de Fontys muziekopleiding van Tilburg en het programma Talenthub Brabant, waarbij minimaal 5 talenten van een Brabantse onderwijsinstelling deelnemen (gelabeld voor € 150.000,-);	De Orkestacademie (stageplaatsen in het orkest) is opengesteld voor studenten van Fontys Muziekopleiding Tilburg, in 2017 zijn er geen aanmeldingen binnengekomen. Er hebben in 2017 masterclasses plaatsgevonden i.s.m. Fontys Muziekopleiding Tilburg en er hebben samenwerkingsprojecten plaatsgevonden met Fontys Dansschool (educatieproject Heart Beat) en Fontys ICT (ontwikkeling van een game gebaseerd op en gebruik makend van door het orkest gespeelde muziek). Met Talenthub wordt gezocht naar mogelijkheden tot samenwerking, in 2017 heeft dat nog niet tot concrete projecten geleid.
3. Minimaal 4 uitvoeringen met amateurkunstgezelschappen (harmonieën/fanfares/brassbands) in Noord-Brabant en minimaal één uitvoering met Brabant Koor (gelabeld voor € 100.000,-);	Er zijn 3 HaFa concerten uitgevoerd in Noord-Brabant: 29/6/2017 Harmonie Somerens Lust en 1/7/2017 Oudenbossche Harmonie + Euregio Jeugdorkest. Er is een dossier beschikbaar met een overzicht van de inspanningen van philharmonie zuidnederland op het HaFa-onderdeel. In 2017 hebben 5 uitvoeringen met het Brabant Koor plaatsgevonden (2 in Noord-Brabant en 3 in Limburg; het betrof hier symfonische concerten).
4. Het verlenen van 28 operabegeleidingen aan Opera Zuid om niet, waarvan minimaal 10 begeleidingen in Noord-Brabant (gelabeld voor € 100.000,-);	Er zijn totaal 26 operabegeleidingen verzorgd (incl. Opera op de Parade), waarvan 7 reguliere begeleidingen in Noord-Brabant.
5. Minimaal 10 jaarlijkse seasonals concerts en/of samenwerking met Brabantse festival en gezelschappen, waaronder November Music, Matthäus Passion, Nieuwjaars- en Carnavalsconcerten, Internationaal Vocalisten Concours, Stabat Mater en Opera op de Parade. Daarnaast geldt een inspanningsverplichting om met het Euregio Jeugdorkest te verkennen of en hoe samenwerking in de toekomst vormgegeven kan worden (gelabeld voor € 250.000,-);	Er zijn 13 seasonal concerts uitgevoerd i.s.m. genoemde partners (uitgezonderd Stabat Mater, dit is een tweejaarlijks evenement, gepland in 2018). Euregio Jeugdorkest: Op 1 juli 2017 heeft, zoals bij 3 aangegeven, een gezamenlijk concert plaatsgevonden in het Muziekgebouw Eindhoven (HaFa-concert). Er is een dossier beschikbaar met een overzicht van de inspanningen van philharmonie zuidnederland op het Euregio Jeugdorkest-onderdeel.
6. Minimaal vijf activiteiten ten behoeve van (het bereiken van) nieuw publiek in Brabant, zoals bijvoorbeeld Spicy Classics en Leading the South (gelabeld voor € 100.000,-)	Er zijn 9 activiteiten uitgevoerd t.b.v. (het bereiken van) nieuw publiek in Noord-Brabant.
7. Profileren van symfonische muziekpraktijk in Zuid-Nederland, waarbij minimaal 39 concerten (familie- en abonnementsconcerten) in Brabant worden verzorgd (gelabeld voor 700.000,-)	Er zijn m.b.t. de profilering van de symfonische muziekpraktijk 43 concerten (abonnements- en familieconcerten) uitgevoerd in Noord-Brabant.
8. Het in partnerschap versterken van de internationale profilering van Brabant en Eindhoven in het bijzonder.	In juli 2017 heeft philharmonie zuidnederland een succesvolle tournee verzorgd in Frankrijk o.l.v. chef-dirigent Dmitri Liss (2 uitvoeringen in La Roque d'Anthéron). Internationale tournees maken deel uit van het beleid om jaarlijks een buitenlandse tournee te ondernemen (Verder ontwikkelen – Businessplan 2017-2020).
Wij zullen stevig sturen op efficiency en op een proces dat leidt tot een orkest met hoogwaardige artistieke kwaliteit en een duurzame organisatie- en vestigingsvorm. Wij leggen u daarom de verplichting op dat u onderstaande plannen, die u aanlevert aan OCW, ook aan ons aanlevert (uiterlijk 1 juni 2017):	
* integratie van twee orkestkernen naar één orkest en strategie ten aanzien van geografische vestiging;	Dit betreft het 'Scenario-onderzoek philharmoniezuidnederland' d.d. 23/5/2017, uitgevoerd door Berenschot en MH Management en Advies, in opdracht van de provincies Noord-Brabant en Limburg.
* strategie voor het behalen van groter publieksbereik en meer eigen inkomsten.	Dit strategieplan van philharmonie zuidnederland is op 13/1/2017 bij de provincie Noord-Brabant ingediend.

Stichting philharmonie zuidnederland

Bijlage 3, vervolg:

Besluit Provincie Noord-Brabant tot subsidieverlening Begrotingssubsidie 2017 (kenmerk C2199322/4149313) d.d. 14 maart 2017:

Verplichtingen:	Verantwoording:
Meldingsplicht	
Indien u activiteiten niet gaat uitvoeren, informeert u ons schriftelijk binnen twee weken na het bekend worden. Wilt u de activiteiten gewijzigd uitvoeren, dan verzoekt u ons voorafgaand schriftelijk om toestemming.	Er is door philharmonie zuidnederland een wijzigingsverzoek ingediend op 19/12/2017 m.b.t. de subsidievoorwaarden 3 en 4. De Provincie Noord-Brabant heeft het verzoek gedeeltelijk gehonoreerd (19/1/2018) en op 20/2/2018 heeft philharmonie zuidnederland inhoudelijk op dat besluit gereageerd en een nieuw wijzigingsverzoek m.b.t. subsidievoorwaarde 4 ingediend. Op 2/3/2018 is door philharmonie zuidnederland een pro forma bezwaarschrift ingediend tegen het besluit van de provincie d.d. 19/1/2018.
Subsidievaststelling	
Bewijsstukken voegt u minimaal bij:	
* een jaar/activiteitenverslag als bedoeld in artikel 4:80 van de Algemene wet bestuursrecht waarin wordt aangetoond dat - de activiteiten, waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht; - aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan;	Zie hiervoor s.v.p. het Artistiek en Educatief jaarverslag 2017 en het Overzicht gerealiseerde activiteiten 2017 in Noord-Brabant.
* een jaarrekening 2017 zoals bedoeld in artikel 4:76 van de Algemene wet bestuursrecht, inclusief een toelichting op de besteding van de provinciale subsidies;	Bij aanvraag subsidievaststelling 2017.
* een controleverklaring, inclusief een oordeel over de rechtmatigheid, overeenkomstig de Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant;	Bij aanvraag subsidievaststelling 2017.
* een verklaring over bedrijfseconomische noodzaak van de door u aangehouden reserves.	Bij aanvraag subsidievaststelling 2017.

Stichting philharmonie zuidnederland

Bijlage 3:

Gerestilleerde activiteiten 2017 in de provincie Noord-Brabant.

Plaats van uitvoering	Programmatijn	Begroot Businessplan		Werkelijk 2017		Verschil	
		Activiteiten	bezoekers	Activiteiten	Bezoekers	Werkelijk Lo.v. Begroot	bezoekers
GROOT							
Eindhoven	Groot	6	4.650	6	5.685	0	1.035
's-Hertogenbosch	Groot	2	800	2	1.271	0	471
Breda	Groot	2	830	1	475	-1	-355
FAVORIETEN							
Eindhoven	Favorieten	5	4.575	6	6.229	1	1.654
's-Hertogenbosch	Favorieten	4	2.100	3	1.604	-1	-496
Breda	Favorieten	4	2.160	4	2.079	0	-81
Tilburg	Favorieten	2	850	2	985	0	135
KLASSIEKEN							
Eindhoven	Klassiek	6	5.250	5	4.257	-1	-993
's-Hertogenbosch	Klassiek	3	1.500	3	1.310	0	-190
Breda	Klassiek	3	1.395	3	1.312	0	-83
Tilburg	Klassiek	2	750	4	1.442	2	692
Brabantse plaats	Klassiek	1	400	1	261	0	-139
	Oss/Lievekamp						
SEASONAL CONCERTS EN OF SAMENWERKINGEN MET FESTIVALS EN GEZELSCHAPPEN							
Eindhoven	Matthias Passion	2	2.120	2	1.771	0	-349
's-Hertogenbosch	November Music	1	200	1	84	0	-116
Eindhoven	Nieuwjaarsconcert	1	1.250	1	1.266	0	16
's-Hertogenbosch	Nieuwjaarsconcert	1	1.400	1	1.000	0	-400
Breda	Nieuwjaarsconcert	1	1.430	1	1.430	0	0
Tilburg	Nieuwjaarsconcert	1	750	1	750	0	0
Kaatsheuvel	Nieuwjaarsconcert	0	0	1	1.000	1	1.000
's-Hertogenbosch	Carnavalsconcert	1	1.500	1	1.492	0	-8
Breda	Carnavalsconcert	1	1.400	1	1.136	0	-264
Eindhoven	Internationaal Vocalisten Concours	1	800	1	461	0	-339
's-Hertogenbosch	Lionsconcert	0	0	1	675	1	675
GROTE PUBLIEKSEVENEMENTEN							
's-Hertogenbosch	Operabesleiding: Opera op de Parade	1	10.000	1	8.000	0	-2.000
VERNIEUWING EN INNOVATIE							
Eindhoven	Casual Classics, Spicy Classics, I-Classics, Music en Technology	2	500	6	1.591	4	1.091
Tilburg	Spicy Classics, I-Classics	2	500	2	135	0	-365
Noord-Brabant	Projecten MCI/M	1	170	0	0	-1	-170
Eindhoven	Leading the South	1	125	1	152	0	27
FAMILIECONCERTEN							
Noord-Brabant	Familieconcerten Kerst	2	2.140	0	0	-2	-2.140
Eindhoven	Familieconcert	1	500	1	502	0	2
's-Hertogenbosch	Familieconcert	1	400	1	228	0	-172
Tilburg	Familieconcert	1	400	1	402	0	2
SAMENWERKING MET AMATEURS							
Noord-Brabant	HATFA concerten of met koren	4	2.000	2*	461	-2	-1.539
		66	52.415	67	49.446	1	-2.969
	aantal regulier + jeugd						
EDUCATIEACTIVITEITEN							
Noord-Brabant	Educatie symfonisch (Schoolgebonden concerten)	20	6.400	18	6.042	-2	-358
Noord-Brabant	Educatie niet-symfonisch (Schoolgebonden concerten)	50	2.900	70	5.646	20	2.746
Noord-Brabant	Educatie overig (Schoolgebonden activiteiten)	83	2.000	74	3.376	-9	1.376
BEGELEIDING OPERA ZUID							
Noord-Brabant	Operabesleiding	10	4.950	7	2.485	-3	-2.465
OVERIGE ACTIVITEITEN							
Noord-Brabant	Openbare generale repetitie Operabesleiding	0	0	1	618	1	618
Noord-Brabant	Sponsorconcerten, Try-outs, TV-registratie/uitzendingen	0	0	29	79.532	29	79.532
		229	68.565	266	147.145	37	78.580

* Het Fa concerten; betreft 3 concerten op 2 avonden (Harmonie Somerens Luf, Oudenbossche Harmonie en Euregio Jeugdorkes).

Bijlage 4: Verantwoording Stichting Cultuur Eindhoven 2017

Bijlage 5: Sponsoroverzicht 2017

Sponsors overzicht

Founder/Barter

Daf Trucks

Algemene sponsoring:

Holbox	APG
Flycatcher	DSM Nederland BV
Scando	Sevagram
Leon Martens	Stichting FSI

Concertsponsoring

Gemeente 's-Hertogenbosch	Hofspoor notarissen	Henk Boer Winery
BKKC (tbv crowdfunding)	Van der Lindenfonds	Oyens & Van Eeghen
BZW Studieclub 's-Hertogenbosch 1	Stichting Nelissen en Smitfonds	LXA The Law Firm
Prins Bernard Cultuurfonds Brabant	Schaap en Citroen	Vrienden philharmonie zuidnederland
SOCH	IVC	Promotie Evenementen P
BankGiro Loterij Fonds	Appèl/Markies	Business Regio
Navenant	KPMG	

Leading the South

BeJe Bedrijfsadvies	Human Total Care	Jan van Gemert
Vullers Accountancy en Advies	Differ	Kuijpers Business Partners
Lake Invest BV	Zuiderlucht	KPMG
Maison van den Boer	Studio Luidspreker	Océ Technologies
Regio Business	TU Eindhoven	Drukkerij Pietermans
Grapharma	Diederendirix	CultuurWerkt!
Admesy	Gemeente Helmond	Vrienden philharmonie zuidnederland

Mediapartners

L1
Concentra
Persgroep
Classic FM

Fondsen (privaat), projectmatig

Stichting Henri Hermans	Fonds voor de Podiumkunsten
Stichting Kanunnik Salden	Brabantse Bond voor Muziekgezelschappen
BankGiro Loterij Fonds	Lions Club 's-Hertogenbosch
VSF Fonds	